

Havebladet

NR. 4 / NOVEMBER 2018

Kolonihaveforbundet

KONGRES 2018

SÆRNUMMER

Forbundsformand

Læs også: Fremstil selv urtete / Nyhed: Dit synspunkt

Hvilken redekasse passer til dine fugle?

Blev din redekasse benyttet i sidste sæson? I så fald er det meget muligt, at du får de selvsamme fugle at se igen næste år. Og det er da ganske rart med den slags stamgæster, ikke sandt?

Hvis du ikke har redekasser i din have, eller blot gerne vil have flere, så er det ikke noget problem. Hvis du hænger en redekasse op i haven før slutningen af marts, er det sandsynligt, at den bliver beboet endnu det samme forår. Og hvis du er lidt senere på færde, kan kassen tjene som et kærkomment ly i den kolde årstid.

REDEKASSE STOCKHOLM

Stockholm 28mm:

Denne version er specielt velegnet til små mejser, som blåmejse og sortmejse.

90769 • 17 x 20,5 x 27 cm • kr. 75,-

Stockholm 32mm:

Med et flyvehul på 32 mm er denne birkeredekasse ideel til store mejser, som musvit og topmejse.

90770 • 17 x 27 x 20,5 cm • kr. 75,-

Hver eneste fugleart har sine egne særlige krav til den perfekte redekasse og til det sted, hvor den hænges op. I den nedenstående tabel kan du se, hvilke fugle som foretrækker hvilke redekasser. Desuden finder du på nedenfor (og naturligvis også på www.vivara.dk) råd og vejledning til ophængning af redekasser.

egnet

mulig

uegnet

+2 m (anbefalet ophængshøjde)

	Ø 28mm	Ø 32mm	Ø 34mm	Ø Oval	Ø 45mm	Ø 80mm	Ø 130mm	Halvåben
Blåmejse	+2 m	+2 m	+2 m	+2 m				
Sortmejse	+2 m	+2 m	+2 m	+2 m				
Musvit		+2 m	+2 m	+2 m				
Topmejse		+2 m	+2 m	+2 m				
Skovspurv		+2 m	+2 m	+2 m				
Gråspurv		+2 m	+2 m	+2 m				
Spætmejse		+2 m	+2 m	+2 m				
Broget Fluesnapper	+2 m	+2 m	+2 m	+2 m				
Rødstjert		+2 m	+2 m	+2 m				+2 m
Stær					+3 m			
Stor Flagspætte					+3 m			
Huldue						+4 m	+4 m	
Allike						+4 m	+4 m	
Natugle							+5 m	
Rødhals								+/- 1 m
Grå Fluesnapper								+2 m
Gærdesmutte								+/- 1 m
Vipstjert								+2 m
Solsort								+2 m
Husrødstjert								+2 m

Vivara Naturprodukter

Hos Vivara Naturprodukter finder du kvalitets & miljøvenlige naturprodukter til havens dyr (fugle, egn, pindsvin, m.fl.) Bestil også et GRATIS katalog på tlf. 33 31 33 26 eller www.vivara.dk • Gratis fragt ved køb fra 500 kr. Ved køb under 500 kr. er fragten 50 kr. • Alle tilbud gælder til og med 28 februar 2019.

10
års
Garanti

REDEKASSE SEVILLA

Sevilla 28mm:

til små mejser såsom blåmejsen og sortmejsen.
90722 • 20 x 20,5 x 31 cm • kr. 195,-

Sevilla 32mm:

til mejser, spurve, snappere og rødstjerte.
90731 • 20 x 20,5 x 31 cm • kr. 195,-

5
års
Garanti

OPFANGSPAKKEN

Fantastisk pakke med en 38 cm metal foderautomat (fi re spisehuller og med 5 års garanti), en underskål midt som opfanger spild, samt 1 kg automatkiks.

98088 • Kun kr. 179,-

149,-

BESTSELLERPAKKEN

Bestsellerhuset 'Jupiter' med tag af skifer, samt 1kg Fedtpiller med insekter. Trådnettet gør at der hænger rigtig mange fugle på huset samtidigt.

98132 • 21 x 18,5 x 20,5 cm • kr. 149,-

Konkurrence

Svar inden 31.dec til:
info@vivara.dk

Præmie

Vi trækker 10 vindere, som hver kan vælge produkter for 500,- (Kan ikke ombyttes til kontanter)

Hvad hedder produkt nummer 1, på side 7, i det medsendte hæfte?

SPECIALUDVIKLET TIL HAVEFUGLE

Jordnøddesmør er et populært kosttilskud for havens fugle, ikke mindst i de kolde vintermåneder. De flotte billeder af mejser, der kravler helt ind i glasset for at få det sidste med, er selvfølgelig altid imponerende.

Praktisk og hurtigt

Glassene kan hurtigt og problemfrit fastgøres i holderen, hvilket er ganske praktisk for den travle. En anden fordel er, at man end ikke får beskidte hænder. Det er ikke uden grund et meget populært produkt – både blandt fuglene og vores kunder.

Aldrig almindelig jordnøddesmør

Du bør aldrig give havens fugle almindelig jordnøddesmør, som er beregnet til mennesker. Det indeholder nemlig en række tilsætningsstoffer, der er skadelige for fuglene. For eksempel salt, der kan være meget skadeligt for fuglenes fugtighedsbalance. Det indeholder desuden ristede jordnødder, som ikke indeholder særligt mange næringsstoffer og tværtimod kan være svære at fordøje for fuglene.

**JORDNØDDESMØR
MED MELORME 330 G**
10191 • kr. 20,- / glas
Fra 4 stk. • kr. 15,- / glas
Fra 10 stk. • kr. 12,- / glas

**JORDNØDDESMØRPAKKEN
SHANNON**

Vivara jordnøddesmør til havefugle kan skubbes fast i holderen. Pakken består af et glas Jordnøddesmør Original (330 g), samt holderen Shannon. • 98723 • kr. 35,-

Lederen

Af Preben Jacobsen / Forbundsformand

Efter en fantastisk solrig sommer, den bedste i mange år, men også den mest tørre, hvor det næsten har været umuligt og holde liv i vores afgrøder, hvor vi har set græsset blive brunt og næsten forsvinde, er det blevet efterår. Men sikke en sommer.

I år er også kongresår og vores 33. kongres er afholdt i dagene 16. og 17. september i Odense. En ny kongresperiode er startet, og vi har sagt farvel til den gamle. Jeg vil gerne, på Kolonihaveforbundets vegne, takke Odense Havelodsselskab for en rigtig god kongres, tak også til de delegerede, ledsagere, vores æresmedlemmer, gæster og forbundskontorets personale; alle har bidraget til at vi fik nogle gode dage i eventyrbyen Odense.

Øverste myndighed

Kongressen er Kolonihaveforbundet øverste myndighed, det er her vi sammen fastsætter kursen for den kommende kongresperiode og evaluerer den tidligere. På de følgende sider er der meget mere om kongressen;

endelig er kongresreferatet lagt på DialogNet.

På siderne 14 og 15 er der en oversigt over de forslag som kongressen behandlede og som på den ene eller den anden måde vil få betydning for os alle.

Debatten viste, at selv om vi er meget forskellige, er vi grundlæggende enige om betydningen af at bevare og sikre kolonihaven, så

den kan blive et tilbud til alle. Det er i overensstemmelse med den vision, som hovedbestyrelsen besluttede på vores temamøder sidste år og som afstikker den retning vi skal gå.

"Kolonihaveforbundet skal være en professionel og dynamisk organisation, der aktivt imødekommer og understøtter medlemmernes skiftende behov. Kolonihaverne skal med et bredt socialt sigte være en levende del af samfundet og sikre fællesskab, tiltrækkende haveformer og udfoldelsesmuligheder for alle"

Samtidig blev det besluttet hvilke fokusområder, der alle understøtter visionen, der skal arbejdes med.

- Attraktivt bestyrelsesarbejde
- Kommunikation
- Nye haveformer
- Udvikling af Kolonihaveforbundet/ professionalisering.

Vision og fokus

Både visionen og fokusområderne vil derfor være det, vi kommer til at arbejde med i den kommende kongresperiode. Samtidig vil det på kongressen nedsatte organisationsstrukturudvalg arbejde med at afdække de organisatoriske udfordringer i alle led af Kolonihaveforbundet. Udvalget skal fremlægge deres beslutningsforslag for Kolonihaveforbundets organisering på vores næste kongres i 2021, hvilket jeg personligt ser frem til og som jeg ved vil få stor betydning for vores fremtidige virke.

KOLONIHAVE
FORBUNDET

KOLONIHAVEFORBUNDETS
HOVEDKONTOR OG REDAKTION

Smedeholm 13 C, 2. th.

2730 Herlev

Tlf. 38 28 87 50

info@kolonihave.dk

www.kolonihaveforbundet.dk

KONTORETS TELEFON- OG ÅBNINGSTIDER

Mandag-torsdag 10-12

Fredag Lukket

DEN GRØNNE LINJE

Tirsdage

(fra 1. december 2018) ... 9.30-12.30

ANNONCEKSPEDITION

Vendemus ApS

Tlf. 72 22 70 80

jan@vendemus.dk

www.vendemus.dk

I en demokratisk proces, som en kongres er, vil der altid blive truffet nogle beslutninger, som man ikke er enige med flertallet i, men det er demokratiet pris.

Personligt er jeg lidt ærgerlig over at hovedbestyrelsens forslag om etablering af en klagefunktion ikke blev vedtaget. Der har været arbejdet med forslaget siden sidste kongres, hvor kongressen besluttede, at der skulle nedsættes et udvalg, der skulle komme med en indstilling på denne kongres.

Jeg er overbevist om at klageorganisationen ville kunne løse mange af de konflikter, der opstår mellem medlemmer og mellem medlemmer og bestyrelser og spare bestyrelser/medlemmer for både tid og penge. Konflikter har det med at vokse hvis de ikke stoppes i tide. En hurtig, billig og ikke mindst objektiv og neutral behandling af en konflikt vil være med til at skabe ro i foreningerne.

Jeg er sikker på at kongressen i Odense vil blive husket for, at det var her, vi besluttede at gøre vores vision til virkelighed.

En fantastisk sæson er slut og vores haver lukkes ned. Jeg ønsker alle en god jul og et godt nytår når vi når dertil.

tak for i år.

INDHOLD

- 4 Lederen
- 6 Vores Kongres 2018
- 7 Forbundsformandens mundtlige beretning
- 10 Forbundsformandens skriftlige beretning
- 14 Hvad blev vedtaget på kongressen?
- 16 Velkommen til vores nye næstformand
- 17 Vi hjælper da hinanden
- 17 Hovedbestyrelsen
- 18 Ledsagertur
- 19 Aktiv i haven
- 23 Til haven
- 26 Gode bøger
- 27 Morfars prydhave
- 28 Fokus på krokus
- 30 Medicinhaverne i Tranekær
- 32 Liv i haven - efterårsbær
- 33 Urtete kan du selv fremstille
- 34 Astrids have
- 35 Japansk blomsterkunst: Ikebana
- 36 Havebladets ABC
- 36 Den grønne linje
- 37 I forbifarten
- 38 Mens vi venter på foråret
- 40 Den knoldede solsikke
- 41 Dyrkning hele året i mistbænk
- 42 Den syge side
- 42 Krydsord
- 43 Moselund Festival
- 44 Værd at besøge
- 46 Kolonihavejura
- 47 Dit synspunkt
- 50 Set og hørt

FORSIDEBILLEDE

Adobe Stock

REDAKTION

- Forbundsformand
Preben Jacobsen
(ansvarshavende)
- Grethe Bjerregaard
(redaktør)
- Hovedbestyrelses-
medlem Ole Michél

TILKNYTTET REDAKTIONEN

- Hovedbestyrelses-
medlem
Preben Sørensen
- Landskabsarkitekt-
erne Ole Statta og
Hans Preisler
- Direktør Ditte Jensen

ANSVAR

Hvor intet andet er nævnt er illustrationer af artiklens forfatter. Redaktionen påtager sig intet ansvar for stof, der indsendes uopfordret til Havebladet.

LAYOUT OG TRYK

Novagraf A/S
Eftertryk er ikke tilladt

OPLAG

Ca. 40.500

ISSN

0017-8497

REDAKTIONELT STOF FRA FORENINGERNE TIL HAVEBLADET 1/2019

Udbedes til redaktionen senest 1. februar 2019. Havebladet 1/2019 udkommer primo april 2019.

Odense har
årligt 78 festivaler med
temaer som: Øl, musik,
H.C. Andersen, blomster
og meget mere

VORES KONGRES 2018

MED STORTROMME, TROMPET OG FLØJTE ÅBNEDE ODENSE PIGEGARDE VORES KONGRES

Ét stort fællesskab

Det var et eventyrligt festfyrværkeri af farver, glade ansigter og musik, da kongressen slog sine døre op i Odense Koncertsal fredag 14. september. Traditionen tro cirkulerede faner og fanebærerne i salen for at minde os om, at vi – hovedbestyrelsen, kredse og repræsentanter fra landets haveforeninger – er ét stort fællesskab under samme flag.

Kredsformand, Jørgen Erik Jørgensen, trådte op på talerstolen og bød velkommen til kongressen:

"Det er mig en stor glæde at kunne byde jer velkommen her til Kolonihaveforbundets Kongres 2018 i Odense. Der skal lyde en særlig velkomst til vore æresmedlemmer, som jo gennem mange år har trukket læsset, så vi er, hvor vi er i dag. Til Odenses Borgmester, Peter Rahbæk Juhl, som har ansvaret for, at Odense fortsat er en god kolonihaveby. Til vores ledsagere, som sidder helt deroppe på balkonen, og som bakker os op i vor gøren og laden, puffer lidt til os, trækker i nogle snore, og skælder ud over at vi bruger for meget tid på det der kolonihavehejs. Uden dem var det aldrig gået, så det skal I have mange tak for."

Odense - kultur og festivaler

Odenses borgmester, Peter Rahbæk Juel, overtog talerstolen og bød

Af Iben Sandra Svensson /
Kommunikation og politisk
betjening, Kolonihaveforbundet

Kongressen blev
afholdt i Odense fra
14 – 16. september
2018 og blev dermed
Kolonihaveforbundets
33. kongres.

hjerteligt velkommen til en by med stærke rødder tilbage til kolonihaveforeninger og festivaler:

"Kolonihaver er mange ting, ikke kun prydhaver. Mange har dem for at dyrke fællesskabet og have et åndehul i hverdagen. De var tidligere et sundt vitamintilskud for dem, som levede under kummerlige forhold. De har udviklet sig fra nyttehaver til prydhaver og er nu primært et fællesskab, særligt for den nye generation. Haverne betyder meget for menneskers livskvalitet og udgør en vigtig funktion i samfundet, ikke kun på det æstetiske niveau."

Fra havetemaet gled borgmesteren over i en stolt beskrivelse af Odense

og afsluttede med at opfordre alle til at besøge byen, opleve Tusindårsskoven, kulturarven og måske støde ind i en af de mange, mange festivaler, som Odense afholder. "Man siger, at hvis man har to enige danskere, har man en forening. Her danner to enige odenseanere en festival", forklarede borgmesteren med et glimt i øjet og afsluttede sin tale med at forudsige, at det ikke vil ligge fjernt med en kolonihavefestival.

Velkommen til kongressen

Kolonihaveforbundets forbundsformand, Preben Jacobsen, takkede for de fine ord og sendte derefter borgmesteren afsted til åbning af en jazzfestival. Derefter bød han, på Kolonihaveforbundets vegne, velkommen til kongressen. Han takkede de fremmødte for et godt samarbejde siden sidste kongres og det internationale forbund for det samme.

To minutters stilhed

Siden sidste kongres i Holstebro har vi desværre mistet flere af vores gode venner. Preben Jacobsen bad deltagerne om at mindes dem, der ikke længere er iblandt os med to minutters stilhed. "Æret være deres minde".

Odenses Borgmester,
Peter Rahbæk Juhl

Fra venstre:
Preben Jacobsen flankeret af
de nye æresmedlemmer
Benny Pedersen, Bent Lund
og Frede Kristensen.

FORBUNDSFORMANDENS MUNDTLIGE BERETNING

Forbundsformand
Preben Jacobsen

Forbundsformanden leverer to beretninger i forbindelse med kongressen: Den skriftlige, som beskriver, hvad der er sket i de sidste tre år, fra side 10, og den mundtlige, som skuer fremad mod den kommende kongresperiode og som du kan læse her.

Preben Jacobsen på talerstolen

Det har været nogle travle år, hvor der er blevet arbejdet hårdt i Kolonihaveforbundets udvalg. Enkelte udvalg har ikke afsluttet arbejdet inden kongressen, men mange forslag stammer fra deres arbejde. Dette arbejde har defineret vores opgaver og vores fremtid. Som en medlemsstyret organisation skal vi tage ansvar og ejerskab. Det føler vi også vi gør. Men på et hovedbestyrelsesmøde (fremover kaldet HB) blev samarbejdet taget op, og ifølge et nyt HB-medlem byggede samarbejdet i HB på mistillid. Den pågældende havde aldrig oplevet noget lignende. Det er nok korrekt.

Opfattelsen blev også bekræftet på temadagene i 2017. Der er ændret på arbejdsgangene i HB. Rigtigt godt. Vi fik involveret de fleste i arbejdet med dette. Nogle medlemmer i HB giver dog udtryk for, at det er svært at komme til orde. Nogle taler meget. Så vi er ikke færdige med arbejdet.

HB består af forskellige mennesker med forskellig baggrund, men HB arbejder for det samlede Forbund.

Mange krav til bestyrelserne

Bestyrelserne i vores haveforeninger bliver mødt med krav fra mange sider, herunder fra medlemmerne, og er ved at knække på grund af presset. Der har været ønske om, at vi skal vælge folk med særlige kompetencer til foreningernes bestyrelser. Det er for langt ude. Som

medlemsstyret organisation skal vi kunne vælge almindelige mennesker til bestyrelser. Det bør være tid og lyst, der driver værket. Løsningen er forenkling og centralisering. Vi skal fjerne de kompetencekrævende opgaver fra bestyrelserne og lægge dem i Kolonihaveforbundet. Vi har fagligheden og tiden. Det blev besluttet, at der skulle ske en professionalisering af Kolonihaveforbundet og at foreningsservice skulle udvides. Det er sket. En sådan professionalisering er dyr. Kolonihaveforbundets medarbejdere skal være til rådighed, når det kræves, og udgifterne skal dækkes af kontingentet. Er man i kredsen klar til centralisering? Hvis vi skal overleve, skal arbejdsopgaverne bringes ned. Samtidig skal vi sikre kvaliteten.

Af Preben Jacobsen / Forbundsformand

Delegerede og ledsagere fra Østjyllands Kreds.

Vores klageorganisation

– gør nu noget ved det

Der har været arbejdet på at udvikle en klageorganisation. Tvister mellem medlemmer og foreninger m.v. kan være store og tidskrævende. Klageorganisationen kan løse konflikten, inden den udvikler sig. Foreninger og medlemmer sparer tid og gnidninger. Og de sparer penge. Jeg håber virkelig, at man for foreningernes skyld overvejer meget nøje, hvad man vil stemme her. Det er gratis de tre første år. Så ser vi, om det holder. Det er en god løsningsmodel, hvor foreningerne får set, at noget måske skal gøres anderledes. Gør nu noget ved det.

Digitaliseringen

Vi har hørt fra medlemmerne, at Kolonihaveforbundets IT: Vurderingsværktøjer, medlemssystemer, hjemmesider aldrig virker. Det er ikke helt rigtigt. Alle har problemer med opstart af nye og ændrede IT-systemer, og der er altid en risiko for, at der er fejl. De skal rettes hurtigt, hvilket vi arbejder på at gøre. Det har fyldt meget, også økonomisk. Vi har også fået nye systemer på forbundskontoret.

Fokusområder

Vurderingsregler: Der er flere fokus-

områder, og et af dem er vurderingsreglerne. Der er ingen tvivl om, at de er komplicerede. Hvis vurderingspersonerne kun laver få vurderinger, kan det være svært at huske reglerne. Der er behov for forenkling. Dette arbejde er blevet sparket til hjørne af HB, og vi må finde en anden måde at sikre kvaliteten af vurderingerne. De skal være rigtige. Vi skal stramme op. Undervisning og evaluering skal sikre, at det gøres rigtigt. Vi kan ikke længere køre det med venstre hånd. Der skal ansættes nogen til at sikre, at vurderingsværktøjerne kører, som de skal. Kursusfunktionen skal opgraderes. Centralisering burde føre til forenkling for medlemmerne og samtidig en kvalitetssikring.

Ulovligt byggeri: Et andet fokusområde er ulovligt byggeri. Odense har været ude med riven de sidste halvandet år på grund af ulovligt byggeri. Det rammer os alle steder, særligt problemerne med skelafstand og husenes størrelse. Nogle af husene er gamle, og måske kan disse huse accepteres. Vi skal dog generelt arbejde for lovliggørelse af husene og for at få nogle gode aftaler med kommunerne. Vi skal hjælpe foreningerne med dette.

Helårsbeboelse: Et tredje fokusområde er helårsbeboelse. Det ser vi stadigvæk. Ulovlig helårsbeboelse er ikke noget nyt. Det medfører stor risiko for misligholdelse af kontrakterne med staten og kommunerne. Vi er nødt til som organisation at gøre noget ved det.

"En veluddannet bestyrelse giver ro i foreningen"

Uddannelse af tillidsfolk

Ting ændrer sig hele tiden. Det er vigtigt, at tillidsfolkene klædes ordentligt på. En veluddannet bestyrelse giver ro i foreningen. Der er god søgning til Kolonihaveforbundets kurser. Vi laver nødvendige vejledninger til bestyrelserne. Vi ser også på nye tiltag som videoer. De er ofte lettere at forholde sig til. Måske kommer der andre former for e-læring.

Kommunikationen i Kolonihaveforbundet

Vi har styrket vores organisation og ansat en kommunikationsmedarbejder, der skal stå for kommunikationen. Vores budskaber skal kunne komme ud, og dette område vil blive styrket yderligere blandt andet gennem dialognet. Måske en dag de sociale

1.

2.

1. Smuk dekoration i vandrehallen.
2. H. C. Andersen præger bybilledet i Odense.
3. Dirigent Morten Breum.

3.

medier. Det er dog meget tidskrævende. Men vi er på vej.

Medlemsundersøgelser

Der er sket et stort generationsskifte i foreningerne, og ønskerne til kolonihaver kan have ændret sig meget. Derfor vil vi gennemføre medlemsundersøgelser. De vil blive gennemført i slutningen af 2018 eller i starten af 2019. Er medlemmerne tilfredse med Kolonihaveforbundet, kredsen, bestyrelserne? Hvilke problemer er der? Vi vil også lave undersøgelser om miljø og overfladevand, som vil give os en bedre baggrund for at sætte ind.

Det internationale samarbejde

Der har været tvivl om, hvorvidt vi skal fortsætte i det internationale samarbejde. Det er en tung organisation med 2 millioner haver, hvor det kan være svært at slå igennem. I 2017 afholdt vi en study session i København, hvor vi arbejdede med organisationen. Vi har fået mere ejerskab til organisationen og bedre kommunikation mellem landene. Jeg var i Bruxelles i 2018, hvor vi udvekslede erfaringer. Mange takkede for vores arbejde, som har været med til at redde organisationen. Det er dog ikke nok at være med, vi skal også have noget ud af det.

Nye haveformer

Vi ser på nye haveformer, nutidens nye kolonister. Det skal vi være med i, hvis organisationen skal blomstre. Vi skal have fat i de nye, der sætter den grønne dagsorden. Nogle ønsker små haver uden for megen styring, og de ser os som gammeldags. Kolonihaver er arbejde med naturen. Den yngre generation vil gerne dyrke deres egne grøntsager, og vil give os et løft fra, at vi har nok i os selv. Arbejdet i udvalget om nye haveformer vil være en redning for os. Vi skal åbne øjnene for, at der er andet end huse i kolonihaver.

Mere transparens

Vi er heldige, at vi på vores kongres har et forslag med om udvikling af vores organisation. Behovet har aldrig været større. Vi skal være mere transparente. Det bliver et stort arbejde, men vi skal videre.

FORBUNDSFORMANDENS SKRIFTLIGE BERETNING

Kolonihave-
forbundet har i
kongresperioden
beskæftiget sig med
understående
punkter

Af Preben Jacobsen / Forbundsformand

1. Hovedbestyrelsens og Forretningsudvalgets arbejde

Hovedbestyrelsen har arbejdet med næsten alt der indgår i denne beretning. Herudover har hovedbestyrelsen afholdt en række temadage, hvor de har arbejdet med:

- Samarbejdet i hovedbestyrelsen.
- Kredsenes opgaver.
- Vision for Kolonihaveforbundet.

Hovedbestyrelsens temadage har medført en række temaer, som der løbende arbejdes med. Disse temaer er bl.a.:

- Professionalisering af Kolonihaveforbundet.
- Kommunikation.
- Tiltrækning af tillidsfolk.

Hovedbestyrelsen har også været optaget af bestyrelser og kredses kontakt med medlemmer, hvilket bl.a. medførte, at hovedbestyrelsen udsendte nogle etiske spilleregler for kontakt med medlemmer. Forretningsudvalget har primært varetaget den daglige ledelse af Kolonihaveforbundet.

2. Udvalgenes arbejde

- Købs- og Salgsudvalget har arbejdet med vedligeholdelse af vurderings-vejledning, hjælpeetekster og kongresforslag, og har i den proces især haft fokus på forenklinger.
- Ankeudvalget har arbejdet med et kongresforslag om etablering af en klageorganisation.
- Vurderingsundervisningsudvalget har arbejdet på at forbedre undervisningen af vurderingsmænd på landsplan.
- Kongresudvalget har planlagt årets kongres.
- Kommunikationsudvalget arbejder med kommunikationsstrategi overfor forskellige målgrupper og på forskellige medier.
- Konsulentudvalget vurderer løbende havepræmieringernes faglige kvalitet og rådgiver om havefaglige spørgsmål. Arrangerer og koordinerer konsulenternes årsmøde.
- Udvalget om stiftelse af andelshaver har endnu ikke holdt deres første møde.
- Udvalget om nye haveformer arbejder med forslag til andre og nye haveformer end den traditionelle kolonihave.
- Andelshaveudvalget blev nedsat efter sidste kongres med henblik på at komme med forslag om særregler for andelshaver, men har ikke fremsat konkrete forslag endnu.
- Redaktionsudvalget har arbejdet med havebladets form og indhold.
- IT-udvalget har været sparringspartner vedr. de nye IT-systemer og Vejledning om persondata.
- Miljøudvalget har endnu kun holdt et enkelt møde men skal arbejde med Kolonihaveforbundets miljøprofil på flere parametre, f.eks. kloakering, miljøpolitik mv.

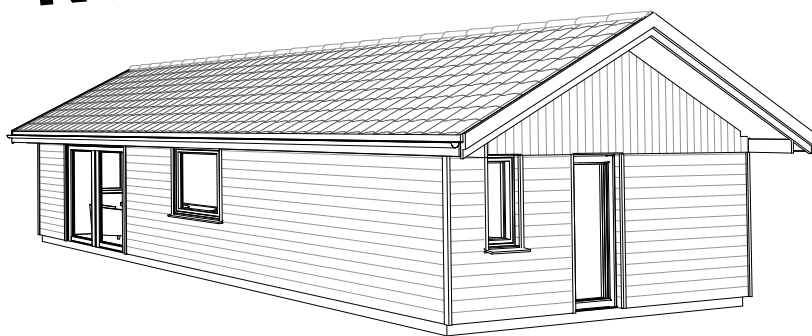
Fra **DRØM** til virkelighed

KAMPAGNE

Kolonihavehus 60 m² opsat på støbt randfundament

KUN KR. 298.000*

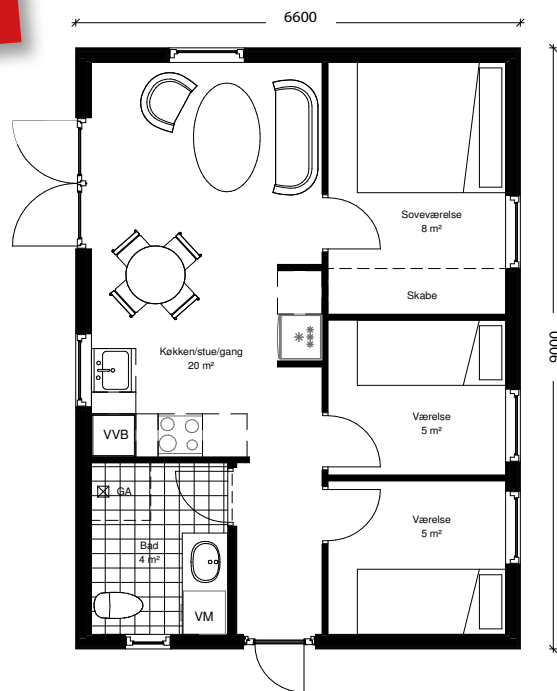

SKYND DIG

Ved køb inden d. 31.12.2018 får du uden beregning følgende:

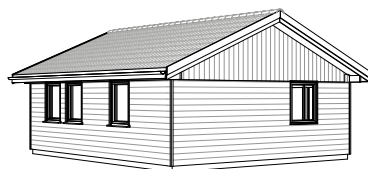
- Nedrivning af eksisterende hus.

RING 25 85 69 11

***Prisen indeholder:**

Råhus opsat
Støbt randfundament
Tagrender
Vandret beklædning

SE MERE PÅ VOR HJEMMESIDE
WWW.COMBIGRUPPEN.DK

info@combigruppen.dk

**COMBI
GRUPPEN**

www.combigruppen.dk

3. Udvalgsbetjening og vejledning

- Udvalgene har løbende stillet større krav til skriftlighed i udvalgsbetjeningen, så indstillinger, referater og opfølgningslister er blevet mere tidskrævende. Endvidere har der været stor aktivitet i de fleste udvalg, som har betydet, at der har været brugt mange ressourcer på at udarbejde mødemateriale, diskussionsoplæg, forslag, referater mv.
- Udvalgene har haft fokus på vejledning af medlemmerne, så der i højere grad er blevet udarbejdet vejledninger til bestyrelser og medlemmer. Vejledningerne opdateres årligt, så der er et stykke arbejde i at vedligeholde dem. Som eksempler på vejledninger kan nævnes:
 - Vejledning om vurdering.
 - Vejledning om køb og salg.
 - Bestyrelsesvejledningen.
 - Vejledning om persondata.
 - Spilleregler for kontakt med medlemmerne.
- Udvalgene har også stillet større krav til, at der var styr på diverse interne retningslinjer, så der er brugt tid på regler af mere intern karakter, f.eks. undervisningshonorarer, betingelser for lån og kaution, funktionsbeskrivelser for forbundsformand, næstformand, direktør mv.

4. Jura og forhandling

- Medlemmer og omverden i øvrigt stiller stadigt større krav til at regler overholdes. Derfor er der et stadigt stigende antal henvendelser – både telefonisk og på mail – om juridiske problemer.
- Styr på lejekontrakter – i starten af kongresperioden startede vi et projekt med at få styr på alle foreningers kontrakter med jordejer, hvilket bl.a. gav os et overblik over, hvilke kontrakter, der var udløbet. Alle kontrakter, som var udløbet er nu genforhandlet eller under genforhandling, og vi har fremadrettet et værktøj til at holde styr på, hvornår de forskellige kontrakter skal forhandles.
- Sideløbende med lejekontrakterne har vi også været i gang med at få styr på genudlejningsaftaler mellem Kolonihaveforbund/kreds og den enkelte forening.
- Myndigheders fokus på ulovligt byggeri har mange steder medført opmålinger og efterfølgende forhandlinger om håndhævelse af ulovligt byggeri samt retlig lovliggørelse.
- Et større fokus på opdelingen af roller hos kommunen i myndighed og udlejer samt et større fokus på bygningsreglementet har givet en del opgaver i form af forhandlinger og behov for deklarationer og lokalplaner.
- Der er udarbejdet en standard for deklarationer i statshaver, som indeholder de ting, som staten som jordejer kan acceptere, hvilket iværksatte en række forhandlinger om konkrete deklarationer i statshaver.
- Kloakeringsprojekter.
- Diverse myndighedskrav som i stigende omfang rammer kolonihaverne, f.eks. jordforurening, BBR-registrering, persondataforordning, vandafledningsafgift, ejendomsværdibeskatning, tinglysningsproblemer mv.
- Ekspropriationssager rundt omkring i landet, typisk på grund af jernbaner eller letbaner.

5. IT

- IT har også fyldt meget i perioden. Vi har ikke løbende fået opdateret systemerne og det har betydet, at vi måtte udskifte det hele i år, da de simpelthen ikke længere var tidssvarende og udgjorde en risiko for tab af data. Det er for så vidt gået ok, men da vi ikke har en stor IT-afdeling, som kan teste for diverse fejl, så sker der desværre det, at mange fejl først opdages, når de rammer virkeligheden. Og derfor er mange fejl først blevet rettet mens systemerne har været i drift. Vi må nok erkende, at IT-udviklingen efterhånden har nået et niveau, hvor det ikke længere er noget vi kan klare med venstre hånd, mens vi løser de øvrige opgaver.
- Udover de systemer, som medlemmer og bestyrelser kender, er der også skiftet en mængde systemer internt på kontoret, så vi bedre er i stand til at håndtere fremtidens krav. Dem bliver der formentlig ikke færre af.

6. Foreningsservice

I løbet af kongresperioden har vi omdøbt administrationsordningen til Foreningsservice, som er forskellige serviceydelser, som foreninger kan tilkøbe. Ordningen har fortsat Økonomiservice og Forsikringsservice, men der er kommet en del andre services på menuen. Disse er:

- Havesalg.
- Tinglysning.
- Hjælp til fogedsager og processkrifter i retssager.
- Større opdateringer i formandsportalen (f.eks. i forbindelse med ændring i vejnavne).
- Vedtægts gennemgang.
- Vi har flere på vej, f.eks. inkasso, kontingentopkrævning, foreningsmail, foreningshjemmeside, foreningsarkiv. Især IT-systemer oplever vi en efterspørgsel på, da fælles arkiver med backup og adgangskontrol vil hjælpe foreningerne med at overholde Persondataloven og bedre sikre dem mod, at tidligere bestyrelser sletter alt eller ikke vil udlevere koder eller har det hele liggende på deres private PC eller mail.

To steder i landet har foreninger været truet af nedlæggelse. Her har Kolonihaveforbundet ydet økonomisk støtte, så begge foreningerne nu er varige andelshaver

Kongre

7. Havebladet

- Hele produktionen af Havebladet har været konkurrenceudsat, hvilket har betydet, at vi har opnået en del besparelser. Desværre er de i store træk blevet spist af de portostigninger, der kom i 2018, som også betød at vi måtte skære i antallet af blade.
- Konkurrenceudsættelsen betød nye leverandører, som har medført et andet layout og flere annoncer.

8. Kursusvirksomhed

- Der har hvert år været afholdt jurakurser, kassererkurser, revisorkurser, dirigentkurser, konflikthåndteringskurser og vurderingskurser.
- Alle kurser er evalueret med rigtigt fine resultater.
- Vurderingskurserne blev i perioden lagt ud i kredsene for bedre at imødekomme behovet for kurser hos et stort antal vurderingsmænd.

9. Diverse organisatoriske opgaver

- Den første halvdel af kongresperioden brugte vi noget tid på efterdønningerne af kredssammenlægningerne, men det er der helt styr på nu.
- Storstrøms Kreds har vi måtte nedlægge, da der ikke kunne vælges en kredsbestyrelse mv.
- Vedligeholdelse af Vennelysthuset.
- To steder i landet har foreninger været truet af nedlæggelse. Her har Kolonihaveforbundet ydet økonomisk støtte, så begge foreningerne nu er varige andelshaver.
- Berthelsenfonden (en fond som ejede kolonihavehuse og lejede dem ud til socialt dårligt stillede) løb ikke længere rundt på grund af de faldende renteindtægter, som ellers finansierede fonden. Derfor besluttede fondens ledelse af nedlægge den, og den er pt. under opløsning i Civilstyrelsen.
- Som en del af vores medlemskab i det internationale kolonihaveforbund har vi brugt tid på at forsøge at påvirke samarbejdsformen, da den efter vores opfattelse ikke var optimal. Bl.a. afholdt vi i 2017 en study session (= en temadag) for det, der svarer til hovedbestyrelsen i det internationale kolonihaveforbund med det formål at forbedre samarbejdet på tværs af de forskellige lande. Det er endnu for tidligt at sige, om det har givet noget resultat.
- Den stigende opgavemængde samt hovedbestyrelsens ønske om professionalisering samt mere fokus på kommunikation har krævet mere personale, som betød at vi måtte sælge lejligheden på Frederikssundsvej og flytte til nye, større lokaler i Herlev.
- Mere personale kræver mere ledelsestid, og derfor har vi måtte omorganisere internt, så direktøren i højere grad frigøres til ledelse.

10. Udnævnte æresmedlemmer i perioden

- Hans Larsen, Vestsjællands Kreds,
- Frede Kristensen, Århus Kreds,
- Benny Pedersen, Hovedstaden Syd,
- Bent Lunø, Østjyllands Kreds

11. Udmeldte foreninger

- H/F Skansen (Storstrøms Kreds) pr. 1.1.17
- H/F Lilletoften (Odense Kreds) pr. 1.1.17
- H/F Virkelyst (Nordvestsjælland kreds) pr. 1.1.19
- H/F Møllehaven (Storstrøms Kreds) pr. 1.1.19

12. Indmeldte foreninger

- Arbejderboligernes Haveforening Hovedstaden Syd

2018

HVAD BLEV VEDTAGET PÅ KONGRESSEN?

- OG HVORDAN HAR DET INDFLYDELSE PÅ DIG OG DIN HAVEFORENING?

Ændringer så som sproglige forbedringer i vedtægter, giver vi ikke spaltepads. Du er i stedet meget velkommen til at læse kongresforslagene og referatet fra kongressen på DialogNet under Organisationen.

Storstrøms Kreds nedlægges

Storstrøms Kreds bliver officielt nedlagt fra og med 1. januar 2019 og bliver i stedet inkluderet i Midt- og Østsjælland Kreds. Storstrøms Kreds har i en længere periode ikke fungeret eller haft en kredsformand, og derfor har Kolonihaveforbundets forretningsudvalg været nødsaget til at finde en løsning.

Passivt medlemskab udgår

Kolonihaveforbundet har nu kun 38 passive medlemmer, så den samlede udgift til administrationen af disse og de fire haveblade overstiger det beløb, de passive medlemmer betaler i kontingent. Derfor udgår passivt medlemskab fra og med 1. januar 2019.

Af Iben Sandra Svensson /
Kommunikation og politisk
betjening, Kolonihaveforbundet

På kongressen stemte hovedbestyrelsen, kredse og de delegerede for og imod i alt 36 kongresforslag. I denne gennemgang får du et forkortet indblik i de vedtagne forslag, der har konkret indflydelse på dig og din haveforening.

Vurderingsregler gøres frivillige for andelshaver – dog med maksimal salgspris som ved lejhaver

Med det vedtagne forslag får andelshaveforeninger mulighed for at vælge, om de vil bruge Kolonihaveforbundets vurderingsregler fra 2012. Vurderingssystemet tilpasses, så andelshaverne kan vurdere efter det korrekte sæt regler. Reglen træder i kraft 1. januar 2019.

Standardlejekontrakt for nyttehaver

I 2015 vedtog kongressen, at alle medlemmer på lejet jord skal bruge Kolonihaveforbundets standardlejekontrakt og standardlejevilkår. Det gav meget lidt mening for nyttehaver uden medlemshuse eller hvor bebyggelsen er ejet af foreningen i stedet for medlemmerne. Derfor besluttede kongressen, at der også skal være en standardlejekontrakt for disse. Standardlejekontrakten for nyttehaver træder i kraft 1. januar 2019 og kan derefter findes på DialogNet.

1. Afstemning i salen.
2. Kirsten Holm på talerstolen.
3. Jan Dahlgaard på talerstolen.
4. Preben Sprensen på talerstolen.
5. Børge Møller i samtale med dirigenten.

vurderingspersoner med de rette kompetencer.

- At hjælpe de foreninger, der kan have svært ved at stille med neutrale og uvildige vurderingspersoner. Centrale vurderinger begrænser risikoen for at vurderingspersoner begunstiger familie og/eller venner.

Prisen for åben, overdækket terrasse ændres

Prisen for åbne, overdækkede terrasser, der bliver bygget efter 1. januar 2019, bliver ændret.

Udokumenteret tillæg fjernes

I nogle tilfælde har reglerne for udokumenteret tillæg kunne bruges til at skruer vurderingspriserne i vejret, idet udokumenterede udgifter til synlige forbedringer eller et helt, ekstraordinært godt udført eller vedligeholdt hus, har kunnet indgå i vurderingssummen.

Fra og med 1. januar 2019 vil det ikke længere være muligt at få udokumenteret tillæg for forbedringer udført efter 1. januar 2019. Det er derfor endnu mere vigtigt, at medlemmerne sørger for at gemme al dokumentation for materialekøb og/eller arbejdskraft, så det evt. kan indgå i vurderingen.

Mulighed for at få tillæg ved dokumentation af dyre bjælkehuse

Det er blevet vedtaget, at sælger af et bjælkehus har mulighed for at få dokumenteret tillæg, hvis sælger kan dokumentere, at udgiften til bjælkehytten er større end vurderingssystemets beregning.

Vurderingspersoner skal opgraderes

For at sikre en større ensartethed i vurderingerne på landsplan blev det vedtaget at etablere en landsdækkende vurderingsevalueringsfunktion samt hvilke opgaver denne funktion skal løse. Hvordan opgaverne skal løses og hvordan det skal finansieres fik Hovedbestyrelsen mandat til at beslutte.

Medlemmer i vurderingsudvalget kan ikke udgøre flertal i bestyrelse og omvendt

Fra 1. januar 2019 kan medlemmer af vurderingsudvalget ikke udgøre et flertal i bestyrelsen eller omvendt. Indtil nu har Kolonihaveforbundets vurderingsregler frarådet det, men det har ikke været en regel. Vi erkender, at det kan være svært at få besat de forskellige tillidsposter i mange haveforeninger – særligt i de små foreninger – men for at undgå en interessekonflikt skal det sikres, at medlemmer, der både er i bestyrelsen og i vurderingsudvalget, ikke udgør et beslutningsdygtigt flertal.

Kolonihaveforbundet får et organisationsstrukturudvalg

Kolonihaveforbundet er et fællesskab af mange, forskellige haveforeninger og i arbejdet for at servicere de mange foreninger kan det føles som om, at Kolonihaveforbundet har fokus på standardløsninger, der ikke levner plads til forskellighed.

Vi har brug for medlemsindflydelse og demokrati, hvor vi også sørger for at sikre en tilfredsstillende mindretalsbeskyttelse. Vi skal have fokus på hele organisationen og en klar adskillelse mellem administrativ og politisk organisation.

Organisationsstrukturudvalget skal i de næste tre år (kongresperioden) arbejde med at afdække de organisatoriske udfordringer i alle led af Kolonihaveforbundet og søge en demokratisk fornyelse, som kan tegne fremtiden for hele fællesskabet. Udvalget fremlægger deres beslutningsforslag for fremtidig organisering til kongressen 2021.

Alle regler vedtaget på kongressen bliver offentliggjort ved årsskiftet og vil ligge på DialogNet.

Medlemmer forpligtes til at brandforsikre

Det bliver nu en pligt for vores medlemmer at brandforsikre bebyggelse på havelodden. Reglen bliver indført i standardlejekontrakten, der træder i kraft 1. januar 2019.

Mange haveforeninger har efterspurgt denne regel, fordi de hænger på den økonomiske risiko for oprydning og bortskaffelse, hvis medlemmernes huse ikke er brandforsikret.

Kredsrepræsentantskabet kan centralisere al vurdering i kredsen

Fra og med 1. januar 2019 kan hvert kredsrepræsentantskab beslutte, at vurderingsopgaven helt eller delvist skal centraliseres i kredsen.

Fordelene ved en centralisering i kredsene er:

- At sikre mere ensartethed og højere kvalitet i vurderinger.
- At hjælpe de foreninger, der kan have svært ved at stille det krævede antal vurderingspersoner.
- At hjælpe de foreninger, der kan have svært ved at finde

FARVEL TIL DEN GAMLE OG VELKOMMEN TIL DEN NYE NÆSTFORMAND

Vi takker
Carsten for de
mange års gode
samarbejde og
byder velkommen
til Peter

På kongressen i Odense valgte Kolonihaveforbundets næstformand siden 2008, Carsten Bjørk Olsen, at trække sig. Carsten fortsætter som formand i sin egen forening og som næstformand i Odense Havelodsselskab. Som ny næstformand valgtes Peter Rønning-Bæk, Midtjyllands kreds.

TV. Forbundsformanden holder tale for den afgående næstformand. I baggrunden holder forbundskontorets Hanne Munk kurven til den afgående næstformand.

TH. Peter Rønning-Bæk - ny næstformand.

Farvel til Carsten B. Olsen

Det er en erfaren tillidsmand vi siger farvel til. Carsten kom i hovedbestyrelsen (HB) i 1985, hvor han sad indtil 1994, hvor han trådte ud af HB. Han blev ved denne lejlighed udnævnt til æresmedlem. Carsten fortsatte som referent indtil han igen blev valgt ind i HB i 2000 i Aalborg, hvor han samtidig blev valgt som næstformand indtil 2003.

Da jeg i 2008 stillede op til forbundsformand, efter at have været konstitueret siden sommeren 2007, spurgte jeg Carsten om han kunne tænke sig at stille op som næstformand i Kolonihaveforbundet. Han sagde heldigvis ja; det blev starten på et godt samarbejde og venskab.

Alle kender Carsten, jeg tror ikke der et sted i Danmark, hvor han ikke har været for at fortælle om Kolonihaveforbundets vurderingsregler.

Kære Carsten – man kan næsten ikke sige Carsten uden også at sige farmor – tak for dit store arbejde for Kolonihaveforbundet og tak for mange hyggelige timer som heldigvis fortsætter.

Preben Jacobsen

Velkommen til Peter Rønning-Bæk

Peter Rønning-Bæk har haft kolonihave siden 2000. I 2001 blev han formand i haveforeningen og kasserer i kredsen. Senere igen kredsformand. I 2003 blev han valgt ind i hovedbestyrelsen og i 2008 Kolonihaveforbundets forretningsudvalg. Peter Rønning-Bæk har været vurderingsmand og undervist andre vurderingsmænd. Desuden har han været medlem af Spildevandsudvalget, Kommunikationsudvalget og Konsulentudvalget ligesom han har deltaget i det internationale samarbejde.

Kære Peter. Velkommen til "broen". Jeg glæder mig til samarbejdet de næste tre år.

Preben Jacobsen

VI HJÆLPER DA HINANDEN

Tillykke til
Kirsten Holm Nielsen,
der vandt et væksthuse
fra Juliana under
kongressen i
Odense

Selvom der kun blev udloddet én gevinst, endte vi alligevel med to vindere. Her kan du læse mere om, hvordan. "Jeg blev ovenud lykkelig, da jeg på Kolonihaveforbundets kongres i Odense blev den heldige vinder af et splinternyt væksthuse. Der var spænding til det sidste, da lykkens gudinde åbenbart havde lidt svært ved at læse mine kragetæer på lodsedlen. Mit navn blev sagt ad flere omgange, så jeg troede først, at det var en anden Kirsten, der havde vundet. Min veninde og genbo, Birthe, som også har have i HF-Søholm ved Brabrand Sø, havde engang et af de gamle, hjemmebyggede væksthuse af brugte vinduer, men det var for længst brudt sammen. Vi blev derfor hurtigt enige om at slå to fluer med ét smæk, hvorved vi begge kunne få et nyt væksthuse: Birthe får det gamle, der jo under alle omstændigheder skal justeres, og jeg får det nye! Det er vist i den rigtige kolonihaveånd – vi hjælper da hinanden! Stort tak til Dorte Hebgen, der trak mit lod, til Kolonihaveforbundet og firmaet JULIANA.

Kirsten Holm Nielsen

Hovedbestyrelsen

Forbundsformand: Preben Jacobsen / **Næstformand:** Peter Rønning-Bæk

KREDS	KOMMUNER	NAVN
01. Hovedstaden Syd	København, Frederiksberg, Dragør, Tårnby	· Amy Lauridsen · Berit Dichmann · Hanne Rasmussen · André Just Vedgren
02. Hovedstaden Vest	Albertslund, Ballerup, Glostrup, Høje Tåstrup	· Kirsten Holm · Susan Mai Andresen · Jann Dahlgaard
03. Hovedstaden Sydvest	Brøndby, Hvidovre, Ishøj, Rødovre, Vallensbæk, Greve, Solrød	· John Damgaard Hansen · Ole Michél
04. Hovedstaden Midt	Gladsaxe, Herlev	· Tom Atkins · Karsten Hansen
05. Nordøstsjælland	Rudersdal, Gentofte, Hørsholm, Lyngby-Tårnbæk, Allerød, Furesø	· Karsten Kehlet · Carsten Christiansen
06. Nordsjælland	Fredensborg, Frederikssund, Halsnæs, Gribskov, Helsingør, Hillerød, Egedal	· Henning Pedersen
07. Midtsjælland	Roskilde	· Selina Keiniche Ullergaard
08. Nordvestsjælland	Holbæk, Kalundborg, Odsherred	· Conni Jensen
09. Vestsjælland	Slagelse, Sorø	· Thomas Stege
10. Midt og Østsjælland	Ringsted, Køge, Lejre, Faxe, Stevns	· Nikolaj Winther
12. Odense	Odense, Middelfart, Assens, Nordfyn, Kerteminde	· Jørgen Erik Jørgensen · Henning Kaas · Leif O. Pedesen
13. Sydøstfyn	Nyborg, Svendborg, Faaborg-Midtfyn, Langeland, Ærø	· Solvejg Nielsen
14. Sønderjylland	Sønderborg, Haderslev, Aabenraa, Tønder	· Preben Sørensen
15. Sydvestjylland	Esbjerg, Varde, Vejle, Kolding, Fanø	· Jens Kurt Sørensen
16. Sydøstjylland	Vejle, Horsens, Skanderborg, Odder, Billund, Samsø, Hedensted, Fredericia	· Anni Kyed · Teddy Nordstrøm
17. Vestjylland	Herning, Holstebro, Ikast- Brande, Ringkøbing- Skjern, Lemvig, Struer	· Poul Hyttel
18. Østjylland	Randers, Norddjurs, Favrskov, Mariagerfjord, Syddjurs	· Per Sørensen · Gunnar Vitting
19. Aarhus	Aarhus	· Teddy Steen Juhl · Johnny de Feuth Eriksen · Mie Olesen
20. Midtjylland	Viborg, Silkeborg, Skive, Morsø, Vesthimmerland, Thisted	· Permanent medlem endnu ikke udpeget.
21. Vendsyssel	Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Læsø, Brønderslev	· Kaj Hansen
22. Nordjysk	Ålborg, Rebild	· Inger Kløjgaard · Lars S. Johannesen

LEDSAGERTUR

1.

4.

2.

3.

5.

Arets kongres blev afholdt i Odense. Mens de delegerede sad i mødesalen og fulgte kongressens dagsorden, tilbragte ledsagerne dagen med at besøge attraktioner i omegnen.

Årets ledsagertur bød både på en hyggelig spadseretur i H. C. Andersens fodspor, en sejltur på Odense Å og besøg på TV2.

Af Grethe Bjerregaard / Redaktør

6.

AKTIV I HAVEN

NOVEMBER

November er efterårsmåneden hvor kolonihaven klargøres til vinteren. De sidste grøntsager graves op til vinteropbevaring. Porrerne kan blive i jorden. Fin plantetid for løvfældende planter. De sidste æbler høstes.

HUSK: Havebassinet renses for blade og bundslam til glæde for fiskene.

UNDLAD IKKE: At rense og rengøre fuglebladet, samt fylde vand i.

Plantning

Jorden er tilpas fugtig, så det er tiden at omplante buske som står for tæt på hinanden eller er uheldigt placeret. Grav forsigtigt, så næsten alle rødder bliver gravet med op. Alle løvfældende træer og buske kan plantes. Planten skal placeres i samme højde, som den tidligere har stået. Kun roser og klematis plantes 5-10 cm dybere end i potten. Efter plantning vandes grundigt.

Opbevaring

Æbler opbevares et køligt sted. Det er bedst at bruge flade kasser, så er det nemmest at se om der kommer rådne æbler imellem. Gå kasserne igennem en gang om ugen. Pærer skal også opbevares køligt ved en temperatur omkring 3-5 °C.

Blomsterløg

Det er udmærket at lægge blomsterløg til blomstring til foråret i løbet af november. Smukkest bliver det når løg lægges i grupper med samme farve i hver gruppe. Blomsterløg er meget forskellige i størrelsen, det samme gælder højden. Derfor bør lave løgvækster lægges i den forreste del af bedet, medens de høje, som tulipaner og liljer, lægges længere inde i bedet.

Kompost

I forbindelse med efterårsarbejdet kan der udlægges kompost. Det kan bruges i køkkenhaven. Komposten kan også lægges oven på jorden, f.eks. hvor der er løgvækster og omkring roser og som jorddække ved sarte planter. Et lag kompost mindsker fordampningen fra jorden om foråret.

Ægte jasmin

Jasminum nudiflorum blomstrer med gule blomster sidst på måneden. Det er en klatreplante som egner sig fint opad pergolastolper. Den er god at tage ind at sætte i en vase, holder længe afskåret.

Artiskok

Artiskok er både en staupe og en grøntsag. Den kommer med nye skud fra jorden om foråret som andre stauder. Artiskokbunde er velsmagende. Om efteråret klippes toppen af og jorden vinterdækkes med blade, kompost, evt. halm eller tang. Det er vigtigt at det er et luftigt materiale så planten ikke rådner.

**Døgnet
gennemsnits-
temperatur 4,7 °C.
Frostdøgn kan
forekomme.**

Æbler
opbevares i
et lag i kasser
køligt og
frostfrit

Øverst: Fin fugleføde.
Nederst: Blade rives af græsplænen ud i kolonihavens bede.

Døgnet
gennemsnits-
temperatur 1,6 °C.
Helt op til 16 frostdøgn
kan forekomme

DECEMBER

December er måneden hvor kolonihaven gøres vinterklar. Græsplænen klippes for sidste gang og rives godt igennem. Kanterne stikkes af, så havens linier trækkes ekstra op. Plæneklipperen rengøres, slibes og smøres i olie, så den er klar, når det atter bliver forår.

HUSK: Julegaver kan være redskaber til kolonihaven.

UNDLAD IKKE: At gå efter kvalitetsværktøj.
Pris og kvalitet følges ad.

Blade

Riv græsplænen for blade og læg dem ind i havens bede. Der kan samtidig lægges omsat kompost mellem havens planter.

Staudetoppe

Staudetoppe skal ikke klippes af, de er plantens naturlige vinterbeskyttelse. Når plantens blade lægger sig på jorden beskytter de planternes rødder. I flere af de høje stauder er der frøstande med frø, som småfuglene kan have glæde af. Staudetoppen fjernes først hen på foråret.

Frostfølsomhed

Planter beskyttes med grangrene. Grene fra stedsegrønne planter, der fylder for meget, kan beskæres og det afklippede materiale bruges til at beskytte sarte planter. Det kan være sarte stenbedsplanter.

Roser vil også gerne have lidt beskyttelse, stik nogle stedsegrønne grene ned omkring planterne.

Frugter

På mange pryplanter kan frugter og bær blive på planten langt hen på vinteren. Det er fin føde for havens fugle. Prydæbler (paradisæbler) kan sidde i store mængder på træerne, ligeledes kan der være mange bær på dværgmispler. Mange af kolonihavens frugter og bær er et fint spisekammer for havens fugle. Er der fuglebad i haven bør det også indeholde vand om vinteren. Vandmåleren tages ind.

Væksthuset

Væksthuset bør rengøres grundigt. Plantesække og andet dyrkningsmateriale kan med fordel fordeles ud over køkkenhaven. Alle plantedele fjernes fra væksthuset og glasset vaskes grundigt med brun sæbe, lunkent vand og en stiv børste. Sørg for at komme ind, hvor glassene overlapper hinanden. Høj hygiejne sikrer sunde planter. Brugte urtepotter, spande, krukker m.v. skal rengøres grundigt.

Værktøj

Værktøj rengøres og smøres ind i olie før det sættes til side.

Gennemsnits-
temperatur 0,0 °C.
Mulighed for
24 frostdøgn

JANUAR

En måned hvor vejret kan være omskiftelig. Nogle år er vinteren mild og de sarte planter har gode betingelser for at klare sig. Andre vintre er langstrakte og kolde hvor der kan være risiko for frostskafer. Ved kolde vintre bør de sarte planter have lidt ekstra beskyttelse.

HUSK: Juletræet kan gøre nytte ved at grene stikkes ned i jorden til beskyttelse af sarte planter.

UNDLAD IKKE: At beskytte nyplantede frugttræers stammer mod haregnav.

Tøsne er tung

Er der tøsne på de stedsegrønne planters grene bør sneen rystes af; ellers er der risiko for at grenene kan knække. Vigtigt er det også at fjerne større mængder af tøsne fra væksthushets tag. Tøsne kan veje meget og i yderste konsekvens kan væksthushets konstruktion tage skade.

Tøvejrdsdage

De første løgvækster kan spire frem. Forsigtigt kan nogle løg graves op og pottes og de kan så drives frem til blomstring. Stauder kan også graves op og drives frem til tidlig blomstring.

Er hækken bred

En bred hæk kan gøres smallere ved at klippe den på siderne og evt. i toppen. Der er ingen grund til at have en bred hæk, den bliver ikke tættere af at være bred da bladene kun sidder på de yderste 10 cm af grenene, hvor der er lys. I midten er der ingen blade. Til beskæring bruges en solid beskæresaks, et ørnenæb og en sav samt evt. en effektiv hækkeklipper. Formlen for en hæk der er 1,80 cm høj er: 40 cm bred ved jorden (20 cm til hver side fra stammen) og 20 cm bred i toppen. Der spændes en stram snor for at få toppen af hækken til at blive lige.

1. *Jasminum nudiflorum*, vinterjasmin.
2. *Corylus avellana* Contorta, troldhassel.

FEBRUAR

Vinter ude - forår inde. Kolonihavens træagtige træer og buske begynder at røre på sig. Knopperne bliver tykkere og grene kan tages ind til drivning. Det gælder f.eks. kejserbusk, *Forsythia*, *Magnolia*, kirsebær og rosenmandel. Grenene sættes i vand og overbruses for fugtigheden hjælper med knopbrydning.

HUSK: Midt på dagen kan der blive varmt i væksthuset.

UNDLAD IKKE: At have en stol i væksthuset, så den første forårssol kan nydes.

Hasselbuske

Hasselbuske beskæres ved at fjerne en femtedel af de ældste grene hvert forår for at sikre en langsom fornyelse. De fleste og største nødder kommer på de ældste grene, så mange af de nye skud, der er på busken, skal fjernes.

Frøkataloger

Der udsendes kataloger og det er især de frø der skal sås tidligt og som er længe om at spire, som man bør være opmærksom på. Og evt. købe frø af.

Kræftsår

I forbindelse med beskæring af frugttræer bør man ved æbler være opmærksom på om der er kræftsår. På unge grene klippes de af. På ældre renses sårene og barken omkring såret der renskes. Årsag til kræft kan være sorten eller våd, kold jord. Spørg evt. på planteskolen om æblesorten kan få kræft.

Væksthuset

Væksthuset gøres klar til en ny sæson og sidst på måneden kan sås radis og salat.

Erantis, vintergæk og krokus begynder at blomstrer.

Gennemsnits-
temperatur 0,0 °C.
Mulighed for
21 frostdøgn

Hække kan beskæres
kraftigt i marts.
Her ses taks.

MARTS

Jorden begynder at blive varm og efterhånden bekvem at arbejde i. Vent med at så i køkkenhaven til jordtemperaturen bliver ca. 10 °C. Husk sædskifte - så ikke det samme sted år efter år, det gælder også lægning af kartofler. Træer og buske kan plantes. Det samme gælder roser. Overvej nøje hvilke planter der skal købes - impulskøb duer ikke til træer og buske.

HUSK: Arbejd først i jorden når den er bekvem og jorden falder fra redskaberne.

UNDLAD IKKE: At vurdere hvad der voksede godt i haven sidste år og hvad der ikke gjorde, inden der købes frø.

Beskæring

Frugttræer og -buske kan beskæres. Frugttræerne udtyndes så der kan komme luft ind i midten af træerne. Beskær over udadvendende sidegrene. Undlad at klippe spidserne, det giver blot endnu flere skud og der dannes ikke frugtknopper, hellere få store grene end mange små. Etårige skud (blyantstykke) kan gemmes i grus til ompodning. Ribs, stikkelsbær og solbær udtyndes ved at bortklippe en femtedel af de gamle skud, gerne helt til ned basis. Hos efterårsbærende hindbær klippes alle skud ned til jorden. De forårsblomstrende buske, som *Forsythia*, kejserbusk, spiræa o.m.fl. beskæres/udtyndes efter afblomstring. Nyd blomsterne og beskær efter blomstring.

Væksthuset

Inden der startes en ny sæson bør væksthuset gøres godt rent. Har der været dyrket planter direkte i jorden i væksthuset gennem nogle år kan det være en fordel at lade havevanderen give 35-40 mm vand pr. m² for at udvaske evt. ophobede næringssalte. Ved en jordtemperatur i væksthuset på 10 °C kan der sås direkte i jorden, men også i pletter. Radiser, salat og spinat kan sås. Sommerblomster som har en lang udviklingsperiode kan sås.

Erantis, en forårsbebuder.

Døgnet
gennemsnits-
temperatur 2,1 °C.
Frostdøgn kan
forekomme.

Kompostdyngen

Kompostdyngen sigtes gennem et finmasket sold så grove, uomsatte plantedele sorteres fra. Komposten kan bruges til topdressing af græsplæne men også til jorddække mellem roser.

Læggekartofler

Der er mange sorter af læggekartofler at vælge imellem. Var kartoflerne sidste år tilfredsstillende, kan man lægge dem igen, evt. prøves en ny sort. Kartoflerne skal stå lyst ved ca. 12 °C. De lægges i flade kasser i et enkelt lag og kan evt. dækkes let med spagnum.

Dahlia

Dahlia (georginer) sættes til forspiring. Anvend kun sunde knolde. Knolde kan pottes og være klar til udplantning i juni. Efterhånden som de nye, spirede skud er ca. 10 cm lange kan de brækkes af, pottes og dækkes med plast for at danne rødder og give flere nye planter til udplantning senere.

Grundgødning

Efterhånden som vejret bliver lunere og græsset snart vil begynde at gro kan der gives en grundgødning af N-P-K, 3-5 kg pr. 100 m². Ligeledes skal køkkenhaven have gødning i forbindelse med såning. Jordbærplanter skal først have gødning efter høst, ellers går det ud over udbyttet.

Køkkenhaven

Når jorden er bekvem kultiveres køkkenhaven, så den er klar til den nye sæson.

HumørSpiren

- Hvordan skal vi få tiden til at gå,
når vi bliver pensionerede...? ”

TIL HAVEN

Penselfyr

Picea parviflora
'Glauca'

Penselfyr har blågrå nåle og er moderat voksende. Den får i en tidlig alder mange kogler. Grene kan evt. klippes af og bruges til beskyttelse af sarte planter i december.

Jann Poulsen

SÆRPÆGET NÅLETRÆ

Abetræ, eller som det også undertiden kaldes, abernes skræk, har det botaniske navn *Araucaria araucana*. Det stammer oprindeligt fra Chile og Argentina. Det ses mere og mere i danske haver, ofte i store krukker. Bladene er de mest stikkende jeg kender. Planterne skal plantes i en næringsrig, tør jord som ikke bliver våd om vinteren. Den skal yderligere plantes på havens luneste og mest læfyldte sted og gerne tildækkes om vinteren hvis muligt. Her i landet kan det blive 10-15 m under meget gunstige og gode forhold men hård frost tager dem ofte. I hjemlandene kan abetræ opnå en højde på 35 m. Jeg har taget dette billede i Østjylland. Igen i 2018 var der kogler på dette træ. Koglerne er runde og ca. 15 cm i diameter. De når ikke at modne i Danmark men i hjemlandene spises de modne frø.

John Henriksen

En have giver mulighed for at få frisk luft og jord under neglene.

En have er levende, i konstant forandring og udvikler sig forskelligt fra år til år selv om man ikke foretager udskiftning af planter eller omlægger bede.

Men hvilken havedyrker med respekt for sig selv har ikke lyst til at foretage ændringer eller plante nyt?

På de efterfølgende sider får du forhåbentlig gode ideer til netop dette.

Økser er der altid brug for

Den næste generation af økser er landet. Fiskars 4. generation har et 3D greb der giver øget kontrol og hastighed i svinget. Fiskars har produceret økser siden 1700-tallet og sikkerheden har 1. prioritet. Det gælder den buede ende af skaftet, der forhindrer at øksen glider ud af hånden, samt at hovedet er støbt ind i grebet udført i materialet FiberComp. Bladet er dobbelthærdet med tilhørende plastikcover til transport. Priserne ligger fra 299 kr. til 639 kr. Se mere på fiscars.com.

Hans Preisler

BÆNK AF TRÆSTAMME

Ud af træstammen på et væltet træ kan den kreative person fremstille en naturbænk.

Jann Poulsen

Benved

Euonymus sachalinensis er en lille busk, stift opret med elegant vækst. Bladene får høstfarve. Frøkaflen er rødlig og frøkappen orange. Frugterne modner i september og bliver på planten til sidst i november.

Jann Poulsen

TIPS & TRICKS

Iben Sandra Svensson har været på jagt i facebookgruppen Kolonihaven Tips & Tricks, samt Hus & Have, hvor hun har fundet følgende.

ET SKÆVT MORGENKAFFEHUS

Min have er delt i to, og på hus-siden er der ikke sol om morgenen, så i 3 år er morgenkaffen blevet indtaget på en stol i urtehaven. Her er der nemlig den skønneste morgensol. Efter at have kigget på diverse Facebook sider, og set folks flotte (og lige) drivhuse/orangerier, tænkte jeg, at jeg måtte bygge mig et morgenkaffehus. Jeg var fra starten af projektet klar over, at der her i min have ikke vil forekomme lige linjer, så jeg begyndte at kigge efter gamle vinduer i forskellige størrelser. Jeg købte de fleste vinduer samt hoveddøren af en dame, der var ved at renovere sit hus. Som projektet er skredet frem har flere af medlemmerne her i H/F Rynkevang doneret vinduer. Det har været en stor hjælp. Jeg har fået hjælp til boring af 2 kollegaer, og døren hjalp mine 2 skønne medkolonister (Susanne og Maria) med, da jeg måtte erkende, at jeg ikke er superwoman. Resten har jeg selv klaret/bygget ud fra mantraet: Jeg kan, hvad jeg vil!

Næste projekt bliver at bygge det indvendige op, og så skal der indrettes med alle de genbrugsmøbler og ting, jeg naturligvis allerede har købt.

Jo Pedersen

FAKTA OM DIY GENBRUGSPROJEKTET

Haveforening: H/F Rynkevang, Kalundborg

Inspiration: Facebookgrupper såsom: Kolonihaven Tips og tricks samt Drivhus selvbyg DIY

Økonomi: (indtil videre) ca. 6.000 kr.

Batteridrevne redskaber

Conviencebølgen breder sig til hus og haver i Danmark. Gtech fra England har på få år solgt 22 millioner ledningsfrie, batteridrevne haveredskaber, støvsugere og elcykler og de introduceres nu i Danmark. Brugervenlighed, lang batteritid og solid kvalitet er nøgleordene. Hækkklipperen skal kunne gå i højden og plæneklipperen skal kunne klare hele plænen og nå helt ud i kanterne. Kik ind på webshoppen Gtech-shop.dk og se mere om priser og muligheder. Fås kun over nettet, men med 30 dages returret.

Hans Preisler

LØG SOM JULEPYNT

Ibulb introducerer nu vokselagte amaryllisløg, hvor den flotte belægning gør dem velegnede som julepynt. Kan fås i glimmer, metallisk, blank eller mat, der er mange muligheder. Løget skal ikke vandes, fordi det i forvejen har alle de nødvendige næringsstoffer i sig, og du kan nyde at blomsten spirer frem og vokser sig stor med enorme blomster. Løget er forsynet med en spiralformet metalfod, der gør at det ikke vælter. Sæt blot løget på bordet, eller lav en dekoration med glasvaser, smukke lave beholdere, lidt glimmer, guirlander og bånd. Se mere om priser og forhandlere på uk.ibulb.org.

Hans Preisler

HASSELBROR

Corylopsis spicata blomstrer i marts-april med gule, duftende blomster. Kan drives til tidlig blomstring indendøre. Planter i humusrig jord.

Jann Poulsen

EFTERÅRS-BLOMSTRENDE KROKUS

Efterårsblomstrende krokus blomstrer fra september og hen til sidst i november. Det kan være nødvendigt jævnligt at plante dem om om foråret for at opnå tilfredsstillende blomstring.

Jann Poulsen

Krokus

Crocus hører til irisfamilien og er en stor slægt med ca. 75 arter. En rigtig forårsbebuder. Roden er en knold. Blomster og blade er beskyttet af sølvhvide hinder. Kommer der frost stopper de i væksten. Ved mildning i vejret vokser de videre.

Jann Poulsen

Magnolia

Magnolia kobus blomstrer tidligt forår, før løvspring. Blomsterne er hvide og mange. Barken og veddet dufter aromatisk ved gnidning.

Jann Poulsen

Hekseurter

Hvem skulle nu have troet at planter som agurk, gyldenris og selleri kunne komme i den kategori, der kan kaldes hekseurter. Det er ikke desto mindre tilfældet ifølge bogen Hekseurter og folketro. I den omtales næsten 250 planter med egenskaber, der ifølge folketroen kunne påvirke os mennesker i både god og dårlig retning. Hvis man fx spiser agurk skulle lysten til sex mindskes men

hvis en kvinde ønskede at blive gravid skulle hun spise agurkefrø. Hvis du fx holder en kvist af en gyldenris i hånden vil den dreje sig i retning af en skjult skat og hvis gyldenris dukker op af sig selv i din have vil der ske noget godt. Selleri har fx været brugt som elskovsmiddel i århundreder og hvis man tygger frø af selleri skulle ens koncentrationsevne øges. Anemette Olesen har begået en bog hvor hun udelukkende fokuserer på planternes tillagte egenskaber. Hvis du vil have beskrivelser af planternes udseende og dyrkning må du gå til andre bøger. Men hvis du synes, det er spændende at vide hvad mennesker gennem århundreder har tænkt om de planter, der omgiver os, er Hekseurter og folketro spændende læsning. Eneste anke fra min side er skriften, der nok er smuk men lille og ikke så let at læse. Hver plante er forsynet med en smuk tegning af Svetlana Makarenko, der også har designet bogen, der er på 165 sider, udgivet af Forlaget Hovedland og med en pris på 249,95.

Grethe Bjerregaard

TID TIL FRØSAMLING

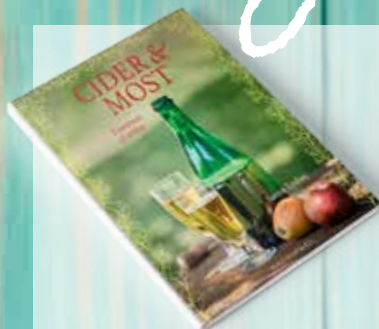
Når man samler sine egne frø sparer man penge og sikrer sig, at man bevarer præcis den sort, man har dyrket, som måske ikke kan købes i butikkerne. De afgrøder, det er nemmest at tage frø fra, er de enårige, selvbestøvende. Det er dem, der sætter frø samme år, de er sået, og ikke krydsbestøver med andre sorter af samme art. Eksempelvis: Ært, bønne, salat, dild, koriander og sommerblomster. Husk at høste rigeligt, så er der nogle frø at bytte med hos naboen eller på frøbyttemarkeder. I sensommeren og efteråret modner de fleste frø. Som hovedregel skal frøene tørre så meget som muligt på planten, inden de høstes. Herefter kan man lade dem eftertørre 2-3 uger indendørs et luftigt og lunt sted, dog ikke ved mere end 30-35 °C. Når frøene er godt tørre kan de renses for at øge holdbarheden. Til det formål kan man lave sigter med flere forskellige maskestørrelser og lade vinden tage skidtet med sig ved at hælde frøene fra den ene beholder til den anden i en let brise.

Mia Stochholm

Koriander er en af de planter, det er meget nemt at tage frø af, da frøene ikke behøver rensning efter høst. De er desuden lækre som krydderi.

gode bøger

CIDER & MOST
Søren Lyshøj
Koustrup & Co
128 sider for 189 kr. (vejledende)

GENBRUG AF HAVENS NEDFALDSFRUGT

Efter en skøn, varm sommer ligger der mange nedfaldsæbler på jorden. Det ville være synd at køre dem på komposten, når nu man kan udnytte æblernes komplekse smag og gode vitaminer ved at lave æblemost eller æblecider i stedet. I en ny bog kan man se hvordan. Her er mostning og ciderbrygning beskrevet trin for trin af forfatteren, der selv har brygget cider i mere end 25 år. Her er afsnit om modning, presning, pasteurisering, opbevaring, gæring og meget mere samt om bryggeteknikker som massegæring, vildgæring, kontrolleret gæring, fadlagring mv. Bogen er fyldt med inspirerende og meget detaljeret, faglig tekst og gode billeder, der skal gøre det muligt for alle at få et godt resultat. Gå eventuelt i kompagniskab med din nabo eller andre i haveforeningen, så er I flere om arbejdet og anskaffelse af det nødvendige grej.

LUK NATUREN IND HELE ÅRET
Lisa Grue og Denis Sytmen
Gyldendal
200 sider for 249,95 kr. (vejledende)

NATUREN IND I STUEN

Træk i overtøjet og lad bekymringerne blive hjemme. Kender du følelsen af at komme hjem fra en gåtur ud til vandet, i skoven eller bare til den nærmeste park, fuld af ny energi, afkoblet fra stress og jag og træet i benene? Du har måske poserne fyldt med flotte sten, smukke grene, ramsløg, blomster, kastanjer eller hvad der måtte byde sig til afhængigt af årstiderne. Hver af årets måneder byder på sin egen mulighed for at indsamle noget, man kan tage med hjem og få glæde af, hvad enten det er i form af noget dekorativt eller noget der kan spises. Bogen er inddelt i afsnittene sommer, efterår, vinter og forår, hver med fem til elleve underafsnit som f.eks. midsommerfest, efterårs sanketur, bålsuppe, juleting i lange baner, spiredage, insekthotel og påskeklip. Fyldt med gode tips samt 102 enkle ideer til samvær med familie og venner. Bogen er ikke en traditionel havebog, men en smuk og anvendelig guide med flere fotos og illustrationer end tekst.

OM ORANGERIER
Kirsten Engholm
Koustrup & Co
128 sider for 169 kr. (vejledende)

OM ORANGERIER

Idet nordlige Europa var orangerierne i 1700-tallet forbeholdt de royale, de fyrstelige og de rige. I dag kan de tidligere sjældne, eksotiske middelhavsplanter købes i planteskoler og havecentre over hele landet. Forfatteren har gennem mange år arbejdet som gartner i Orangeriet ved Fredensborg Slot og deler i denne bog ud af sine mange erfaringer. Bogen starter med de historiske orangerier og deres planter. Herefter følger to fyldige hovedafsnit med dyrkning, hvilke planter, overvintring, plantekrucker og -kar, efterfulgt af dyrkningsvejledninger om jord, vand, næring, sundhed, skadedyr, svampe m.v. Alle med klar tekst, instruktive skemaer og gode billeder med orangeriplanter hvor citrus er langt den vigtigste fra historisk tid, men også f.eks. omtale af over 25 andre eksotiske planter. Følger man de mange anvisninger, tips og gode råd i denne bog, bliver man så rigeligt belønnet. Passer man sine baljeplanter godt, kan man have glæde af dem i mange år, ja sågar hele livet. Jeg kan derfor anbefale denne bog til alle kolonister med interesse i baljeplanter.

Morfars prydhave EFTERÅR

Der har også været mange lyspunkter i haven i år. Mange frugtræer har givet en stor høst. Selv min yndlingsbusk – havtorn – har givet mange pragtfulde bær til min havtornemarmelade.

I perioden maj til ca. 1 august fik vi stort set ingen nedbør. Efter den 17/8 havde vi i Horsensområdet fået ca. 100 mm, så det begynder at hjælpe på underskuddet og det hele begyndte hurtigt at grønnes - nu tror jeg på det igen.

Vanding i haven

I morfars prydhave anvender jeg så vidt det er muligt regnvand til vanding som jeg opsamler i 3 store plastbeholdere. I normale sæsoner er der regnvand nok til at vande bl.a. sommerblomster når det er påkrævet. Enkelte gange fik de sarte *Rhododendron* også et par sjatter. Græsplænen vander jeg aldrig. I år har det betydet at græsset i juli har været helt gult og væksten er stoppet helt. Det vil sige at det ikke har været nødvendigt at slå græsset. Jeg har dog klippet det en enkelt gang. Nogle ukrudtsplanter som f.eks. høstborst voksede alligevel og fik ca. 20 cm høje, gule kurvblomster. Plænen var helt gul af disse smukke ca. 20 cm høje kurvblomster. Efter den kraftige nedbør i begyndelsen af august gik der kun ca. 3 uger så var plænen igen helt grøn. Mange af mine *Rhododendron* fik en tur med saksen. Her fjernede jeg de visne grene. De løvfældende, som havde smidt bladene, fik bare lov til at passe sig selv hvis de ikke var visnet. Til næste løvspring er det let at skrabe lidt af det yderste barklag af

en gren. Hvis vækstlaget er grønt under barken er det meget sandsynligt at den pågældende har overlevet tørken og måske bare skal soignereres lidt med saksen.

Alle de urteagtige stauder klippede jeg ned i takt med at bladene visnede. Mange begyndte at skyde nye skud og enkelte arter nåede også at producere en anden blomstring, om end denne var lidt svagere end normalt.

Haven næste år

På nuværende tidspunkt tænker jeg altid på næste år i haven. I år især på grund af den sommer vi lige har overstået. Hvis klimaekspertter havde sagt at vi ville få ca. 70 sommerdage i 2018 ville jeg opfatte denne udtalelse som et udtryk for at vedkommende ekspert havde fået hedeslag. Jeg ønsker nu kun at vi får en mild vinter uden alt for lave frostgrader og barfrost, så mange af de svækkede planter ikke tager yderligere skade. På nuværende tidspunkt ville jeg drysse lidt NPK gødning i en dosis på 1-2 kg pr. 100 m² bed på samtlige arealer hvis jordtemperaturen er 8-10 grader. Lige nu er det også sæson for lægning af forårsløg. Jo tidligere du får lagt forårsløgene jo større og smukkere bliver blomsterne. Jeg har også en svaghed for tidlige sommerblomster som jeg altid planter samtidig med lægningen af nye løg. Hornviol i alle farver, forglemmigej, *Primula* og mange flere. Alle kan plantes i

Den sæson i morfars prydhave som vi netop har over stået overgår rent vejr- og tørkemæssigt alt hvad jeg i hele min grønne karriere har oplevet.

perioden september-november året før. De kan sagtens klare frosten uden at tage skade. Jeg genbruger altid mit juletræ. Jeg klipper alle grenene af og dækker mine nyplantede sommerblomster med dem. En god grandækning beskytter planterne mod den kraftige sol som ofte er på himlen i januar og februar.

Rydning af tørkeskadede planter

Jeg vil vente med at kassere de planter som måske er døde efter den kraftige tørke sidste sommer. Hvis du skraber barken af på de træagtige planter i april – maj og der ikke er noget grønt vækstlag kan du yderligere gøre det samme andre steder på planter. Hvis der overhovedet ikke er tegn på liv graves planten op og kasseres. Er der liv enkelte steder på planten kan du evt. skære det visne af og måske forme planten så den ligner noget igen. Det er sværest at redde nåletræer hvis først nålene er mere eller mindre brunfarvede; så er det tegn på at nålene og skuddene er døde. De nåletræer som lettest kan reddes er taks. De tåler meget kraftig beskæring uden at tage skade.

Fokus på krokus

Krokus kan kombineres med andre forårsløg i krukkerne

Krokus, *Crocus*, er godt i gang før nogle af havens øvrige planter overhovedet vågner op, og de forsvinder stille og roligt igen, når stauder og roser folder sig ud og tager over. Der findes mange arter og sorter af krokus, men de kan lidt groft deles op i tre hovedgrupper: de små vilde (botaniske) krokus, de lidt større havekrokus og så de efterårsblomstrende krokus.

De vilde krokus

Krokus findes vildtvoksende omkring Balkan, Tyrkiet og Grækenland samt i bjergområderne i Syd- og Centraleuropa. Vækstområder der indikerer, at løgene både kan klare en iskold vinter og en knastør sommer uden problemer. De oprindelige vilde botaniske krokus blomstrer tidligere og med mindre blomster end de såkaldte havekrokus. Det er arter, der trives godt i en næringsfattig, veldrænet jord. Den enkelte blomst syner ikke af meget i haven. Derfor gør de sig godt i store grupper, hvor de f.eks. kan danne blomstrende tæpper i græsset.

De botaniske krokus er ikke så almindelige i handlen, men der

findes et stort antal sorter som 'Prins Claus', 'Blue Pearl' og 'Cream Beauty', der alle er stabile og hårdføre. *Crocus tommasinianus* er den mest almindelige vildart, og den er god til at sprede sig i plænen, da den formerer sig villigt ved selvsåning. Arten er lys lavendelfarvet men der fås også mere kraftigt farvede sorter som f.eks. den lidt større og rødviolette 'Ruby Giant'.

Krokus til krukker

De lidt større hybrider kaldes også for havekrokus eller hollandske krokus. De blomstrer lidt senere end de botaniske arter. Det er sunde og kraftigt voksende krokus, der trives godt i en god muldjord, der dog stadig skal være veldrænet. Havekrokus er velegnede til at plante i krukker, enten sammen med andre løgplanter eller som en forløber for sæsonens sommerplanter. De sættes i krukken i efteråret, og når de er afblomstret og visnet ned, kan de tages op og lægges til side et tørt sted.

Krokus kan også bruges i staudebedet. Løgene følger ofte med når stauderne skal graves op og deles. Det tåler de dog fint, og så bliver de samtidig spredt til andre steder i bedet eller haven.

Efterårsfarver

De efterårsblomstrende krokus er ikke så almindelige i haverne, måske fordi de ikke er helt så gode til at formere sig og fordi der i efteråret er mange andre planter at vælge imellem. Ligesom forårsarterne er det nemme planter, der giver farver til haven i ydersæsonen. De får blade i foråret, der visner væk i løbet af sommeren og i efteråret kommer blomsten frem uden blade. De kan let forveksles med høsttidløs, der er en anden løgplante, der blomstrer på samme tidspunkt. Ved nærmere eftersyn ses dog at høsttidløs har seks støvdragere mens efterårskrokus har tre, ligesom øvrige krokus.

Lægning af løg

Du kan bruge en almindelig planteske når du lægger løgene, men til en meget kompakt plæne kan det være en fordel med et specielt løgjern, der tager en prop jord op, som du kan sætte på plads igen bagefter. Læg grus i bunden af hullet hvis jorden er meget lerholdig og kompakt. Ønsker du at placere løgene mere samlet, kan du skære et stykke græstørv op, placere løgene på jorden og bagefter

Krokus er nemme planter, der puster gang i
havesæsonen, og som kan bruges overalt uden
at tage plads op for andre planter.
Du kan bruge dem både i græsplænen, i
krukker og i alle havens bede.

1. Krokus er gode i selskab med andre lave forårsløg- og knolde.
2. 'Pickwick' imponerer med sine store blomster med flotte, mørke striber.
3. Krokus trives fint i græsplænen. De kan både lægges "tilfældigt" eller danne en linje gennem græsset.

lægge græstørven tilbage over løgene. Uanset metode er læggedybden den samme: to-tre gange løgets højde, og der bør gødes efter lægningen.

Efterhånden vil de lagte krokus formere sig med sideløg omkring det oprindelige løg. Du kan grave sideløgene op og genplante dem længere væk. På den måde kan du hjælpe dine krokus til at sprede sig endnu mere. Det bedste tidspunkt er lige inden planterne visner helt ned.

Lad bladene visne ned

Den enkelte krokusblomst er meget smuk men syner ikke af meget i haven. Derfor gør krokus sig godt i store grupper, hvor de fx kan danne blomstrende tæpper i græsset. Deres tidlige blomstring betyder også tidlig nedvisning og dermed at plænen kan slås inden græsset bliver for langt. Græsset må ikke klippes før krokusbladene er visnet ned, da de i så fald ikke kan samle energi til at sætte sideløg. Løgplanterne når heller ikke at danne frø, så de kan sprede sig i plænen, og i værste fald dør de af den hårdhændede behandling.

God jord og godt dræn

Krokus er tolerante mht. jordbund, blot det ikke er en fugtig jord. Der må ikke stå vand om vinteren, og jorden skal også helst være relativt tør i løgenes hvileperiode om sommeren, hvis du skal have løgene til at trives og brede sig. Hvis der er problemer med fugtighed, er det en stor hjælp at plante på sydvendte skrånninger, hvor jorden hurtigt tørrer ud om sommeren. En alt for tør og næringsfattig jord er dog heller ikke optimalt. I så fald skal du give ekstra gødning i foråret når løgene begynder at blomstre. Normalt gives blot 2-3 kg NPK 12-5-14 eller lignende i september/oktober.

Naturligt look

Efterårskrokus blomster fra slutningen af september.

Det naturlige look passer godt til den måde krokus vokser på, og det vil derfor oftest være passende at lægge løgene i spredte grupper. En passende tilfældig placering fås ved at kaste en håndfuld løg en smule op i luften fra jordniveauet og lægge dem der, hvor de lander.

MEDICIN- HAVERNE I TRANEKÆR

En stor del af den moderne medicin bygger på stoffer, man har fundet i planter. I Tranekær på Langeland er etableret en række haver der hver især rummer planter, der har været brugt mod sygdomme i forskellige dele af kroppen. Haverne er smukke og værd at tage en omvej for at besøge.

Der er en tendens til at moderne mennesker søger tilbage til rødderne, også med hensyn til brugen af planter. Krydderurter har i mange år været populære. Mange egentlige lægeurter skal man dog være lidt mere forsigtig med bare at bruge, for de kan indeholde stoffer, det kan være problematisk at indtage i for store doser. Der er en grund til at de er gået ud af almindelig brug.

I forbindelse med planterne i Medicinhaverne i Tranekær er udgivet en bog hvor der fortælles om medicinhaverne, om plantemedicinens historie, om den folkelige og den videnskabelige medicin og om hvordan man laver udtræk af planterne. Den væsentligste del af bogen er beskrivelse af 63 af de flere hundrede planter, der nu findes i Medicinhaverne. Hver plante beskrives med historie, anvendelse og hvilke sorter der findes af de enkelte slægter/arter.

Medicinhaverne i Tranekær
– en medicin-botanisk park
er skrevet af Helle Ravn og Ole Due
Pedersen, er på 187 sider og koster 195 kr.
Den købes i Medicinhaverne.

Af Grethe Bjerregaard / Redaktør

Haven med planter for nervesystem og bevægeapparat

Liden singrøn (*Vinca minor*)

Både liden singrøn og stor singrøn (*Vinca major*) indeholder stoffer, der stimulerer hjernen. Liden singrøn bruges også mod maveproblemer og som vanddrivende middel. Den er giftig hvis man spiser den i frisk tilstand.

Vellugtende kamille (*Matricaria recutita*)

Kamille er enårig og der er flere forskellige arter, der alle minder en del om hinanden og som også har egenskaber, der minder om hinanden. Det er blomsterne der bruges både i frisk og tørret tilstand. Det er ikke uden grund de bruges i fx teer mod forkølelse, halsbetændelse og til at skabe luft i luftvejene. Teen kan også virke beroligende og søvnfremkaldende.

Rose (*Rosa*)

Rose, på billedet arten *Rosa rubiginosa*, æblerose, har hyben med stort indhold af C-vitamin og andre vitaminer. Desuden har de en betændelseshæmmende effekt og bruges for at forbedre bevægeligheden i leddene. I Tullebølle på Langeland dyrkes en særlig sort af hunderose, *Rosa canina* 'Lito' som bruges i kosttilskuddet Hyben Vital.

Tempeltræ (*Ginkgo biloba*)

Tempeltræ er et levende fossil. Det har eksisteret i 230 mio. år og anses for at være den plante, der har eksisteret længst på jorden. Det er en nøgenfrøet plante lige som nåletræerne men taber i modsætning til dem bladene, der mest af alt ligner løvblade. Det er bladene der bruges og den mest solgte naturmedicin på verdensplan indeholder *Ginkgo biloba*. Stoffet trænger ind i hjernen og forskning tyder på at den kan forsinke fortsat udvikling af demens.

Dværgfyr (*Pinus pumila* 'Glaucua')

Dværgfyr og andre fyrrearter har været brugt medicinsk længe før vor tidsregning. De indeholder bl.a. æteriske olier der er stærkt antiseptiske og stimulerende og som bruges i massageolier mod ømme muskler.

Krybende pil (*Salix lanata*)

Krybende pil og andre pilearter har de samme medicinske egenskaber. Det er især barken, der bruges til plantemedicin. Den smertestillende virkning har været kendt siden oldtiden. Her i landet især mod tandpine. Aspirin er en syntetisering af acetylsalicylsyre som blev fremstillet i 1887 og som lige siden har været et af de mest anvendte smertestillende midler ved ledsmerter. I mindre doser bruges det som hjertemagnyl som forebyggelse mod blodpropper.

Liv i haven

EFTERÅRSBÆR

Jørgen Bech-Andersen har blik for ting i haven, mange af os andre ikke tænker over eller lægger mærke til. Læs og lær om noget af det her.

1.

2.

3.

4.

1. *Hypericum*.
2. Paradisæble gul og rød.
3. *Cotoneaster salicifolia*.
4. Paradisæble og Clematis.

Af Jørgen Bech-Andersen / Plantepatolog

Ildtorn (*Pyracantha*), dværgmispel (*Cotoneaster salicifolia*) og røde paradisæbler er nogle af efterårets smukke frugter. Fuglene spiser først ildtorn og dværgmispel, der er små og lette at få ned. Sidst følger paradisæblerne, der når de rådner og deres sukkerindhold bliver omdannet til alkohol, er lækkerbiskner. For at forlænge sæsonen sprøjter jeg ofte sæbevand på æblerne, så fuglene ikke forgriber sig på dem før om vinteren når der er frost og sne og de her brug for det.

Også perikon (*Hypericum* 'Miracle Attraction'), er en attraktion både når den blomstrer og når den sætter frugt.

De røde paradisæbler og de grå frøstande af vild klematis klæder hinanden. Frøene af klematis flyver let omkring og slår sig ned i naboens have. I regnvejr klapper frøulden sammen og bliver usynlig.

Urtete

kan du selv fremstille

Af Anemette Olesen / Haveskribent

Brugen af urter i te er et gammelt medicinmiddel som munkene gjorde brug af i middelalderens klostre. Teen kunne lindre, forebygge eller helbrede småskavanker og samtidig give varme og energi til kroppen. I dag kan vi stadig købe forskellige urteteer i helsekostforretninger og på apoteket.

Høst og tørring af urter til te

Urter til te kan høstes løbende i hele sommerhalvåret. Ved vedvarende høst af urterne vil planterne ikke nå at blomstre men fortsætte med at skyde nye skud. Blomster kan dog også anvendes i te. Der findes litteratur om urtete på biblioteket. En te brygget på friske plantedele giver mest smag, duft og næringsindhold, men da dette kan være praktisk umuligt om vinteren kan vi inden frost høste af havens teurter og tørre dem til senere brug. Pluk urterne mens de er grønne og friske og bind dem i små buketter der hænges op et luftigt og skyggefuldt sted hvor der ikke er direkte sol. Ved solpåvirkning vil B- og C-vitaminer forsvinde og ved for høj varme vil æteriske olier fordampe og teen vil miste i smag og næringsindhold. Når buketterne er knastørre kan de gemmes i brune papirposer.

Sådan laves og bruges teen

Knus først urterne når en ny portion te skal laves. Hvis det er friske urter, der lægges i tepotten, behøver urterne kun at trække et halvt minut, men er det tørrede urter bør de trække mindst 3 minutter for at opnå smagsstyrke. Mange urteteer kan også bruges til fodbad eller som dampbad hvor man inhallerer dampene f.eks. ved tilstoppet næse. Der findes mange urteteer i handelen, men det er sjovt at lave dem selv.

PEBERMYNTE *Mentha piperita*

Denne hurtigt voksende krydderurt har en frisk duft af menthol som bl.a. gavner ved forkølelse og tilstoppet næse. Pebermynten er kraftig i smagen og kan bruges som selvstændig drik eller blandet sammen med f.eks. brændenælde, citronmelisse, padderokke, mælkebøtte og rose. Der findes mange forskellige arter af mynte og de er forskellige i smagsstyrke; f.eks. er citronmynte den stærkeste i smagen mens appelsinmynte har en mild smag af mynte.

CITRONMELISSE *Melissa officinalis*

Denne citronduftende krydderurt bliver også kaldt for "hjertens-fryd". Den sælges gerne fra helsekostbutikker som en let afslappende te til dem, der har svært ved at falde til ro. Olien af citronmelisse indeholder virusbekæmpende stoffer. Den milde smag af citron virker fordøjelsesfremmende. Citronmelisse tiltrækker bier.

HESTEMYNTE *Monarda didyma*

Denne blomsterrige krydderurt kaldes også for "bergamotte" fordi nogle arter dufter ligesom bergamotteappelsinen. Kan man lide duften og smagen af Earl Grey te bør man dyrke hestemynte. Der findes flere forskellige arter, bl.a. citronhestemynte, der herhjemme regnes for en etårig vækst. Både blomster og blade høstes til te.

KAMILLE *Matricaria chamomilla*

Den etårige lægeplante er en kendt og skattet teurt. Kamille købes bl.a. på apoteket og drikkes ved forkølelse og influenza. Duft og smag af kamille er mere frisk og frugtagtig når det er friske blomster der anvendes. Kamille indeholder betændelses-hæmmende stoffer og anbefales stadig i husråd mod øjenbetændelse og ved infektioner.

ANISISOP *Agastache rugosa* og *Agastache foeniculum*

Anisisop kaldes for "indianermynte" og for "koreamynte". *A. rugosa* stammer fra Korea, mens *A. foeniculum* stammer fra Nordamerika og blev brugt af de nordamerikanske indianerstammer som te. Planten har en krydret duft af anis, og alle dele af urten kan bruges i te. Teen giver en grøn farve og smager behageligt af lakrids. En blomstrende anisisop tiltrækker mange bier og sommerfugle. Der findes både blålilla, rødlilla og hvidblomstrende anisisop og der kommer stadig nye sorter på markedet.

En varm kop urtete på en kold efterårsdag er ren nydelse for mange.

ASTRIDS *Have*

FRA HUSBÅD TIL FLYDEPRAM

I forsommeren lavede vi dyreudstillinger med forskellige planter i baljer og krukker. Dem bliver der stadig puslet om og leget med. Sigurd har lige haft fødselsdag, hvor han blandt andet fik et nyt løvepar til savannen. Den hanløve, der i forvejen boede der, så ikke glad ud, mente Sigurd og Astrid, så da Astrid fandt en mere humørfyldt løve i en legetøjsbutik, blev den straks indkøbt til gave.

Nyt husbådsprojekt

Her i sensommeren har et nyt projekt fyldt flere eftermiddage. Det begyndte med at Sigurd og jeg byggede en båd af et lille bræt, en pind og et stykke stof. Den fik en snor på og kom med på stranden, hvor den klarede det åbne hav upåklageligt. Det gav lyst til at udvide flåden, og Astrid gik i gang i vanlig ambitiøs stil. Hun ville bygge en husbåd. Efter timer med sav og tommestok var hun klar til at samle husbåden. Siderne i huset var tilpasset i størrelsen, så en playmobil figur kunne stå oprejst derinde. Nu skulle det bare sømmes sammen. Det viste sig at være lidt af et projekt, der krævede både vedholdenhed og mange søm. Da huset endelig sad fast, tegnede hun et køkken på et stykke træ, klippede stof til at lukke huset af fortil og skar toppen af en plastflaske til et toilet. Drengene havde trukket sig og var gået i trampolinen, da det store øjeblik kom og den fuldt udstyrede husbåd skulle søsættes. Med et plump røg den i vandet og begyndte straks at krænge voldsomt til den ene side. Huset var alt for tungt og stort til båden. Det havde vi slet ikke overvejet, så frustrationen var stor. Heldigvis kom deres far hjem fra arbejde i det samme. Han er god til at løse den slags udfordringer når vi andres ambitioner overstiger håndværkervejnerne. Han ofrede et gammelt svømmebælte med små runde skumplaststykker og brugte dem som opdrift, én på hver side af båden. Det var slet ikke nok til at playmobildamen kunne sidde i ro og mag på fordækket uden at være i fare for at trille i vandet. Først med endnu et stykke i bagenden kunne husbåden, der nu mere lignede en flydepram, søsættes succesfuldt. På tegnebrættet har Astrid nu en lang båd, hvor der efter planen skal være et hus med flere indgange og rum. Flere af delene er allerede savet ud og venter nu bare på at hendes far hjælper med at samle det.

Af Tina Baungaard Nielsen

I skrivende stund siger termometret 16 grader og det både blæser og regner. Efter en sæson, hvor vi har brugt hele haven som udestue flere måneder i træk, føles kolonihavehuset en anelse trangt, med lukket terrassedør og tændt varmeapparat i stuen.

En fantastisk sommer

Som altid sidst på havesæsonen lever haven sit eget liv. Vi slår græs og høster hvad høstes kan, men nogen prydhave er det ikke. Astrid har krattet udenfor havelågen for at holde ukrudtspatroljen fra døren, mens Aksel og Sigurd har fjernet nedfaldsæbler og blomster fra græsplænen. På nærmest magisk vis er det lykkedes at producere et græskar ude i bedet, det har vi efter flere år med smukke blomster på planterne ikke prøvet før. Men årets bedste høst er uden tvivl fra bærbuskene, der virkelig må have nydt den varme og solrige sommer. Der er i hvert fald blevet spist masser af friske bær og syltetøj og fryseren er proppet.

Kapløbet mod nedfaldsæblerne har været i gang længe så ingen skoledag uden æbler i tasken. Om et par dage kan der måske komme en pære med også, men dem har vi ikke så mange af, så det er hurtigt overstået. Når dette haveblad udkommer har vi stensikkert forladt kolonihaven på samme hovedkulds facon som de andre år, fordi det pludselig blev for meget med våde cykelture og kolde morgener. Men jeg ved, at vi i løbet af vinteren vil varme os ved tanken om en fuldkommen fantastisk sommer i kolonihaven. Og ikke mindst glæde os til nye projekter og haveeventyr næste forår. Vi ses derude.

Japansk blomsterkunst

IKEBANA

Af Inger Tribler

- Hældningen på de tre hovedgrene Shin, Soe og Hikae kan ændres. De tre hovedgrene kan være mere eller mindre hældende. De kan arrangeres i en lav, flad eller i en høj container. Prøv dig frem og vurder harmonien lidt på afstand og fra forskellige vinkler.
- En anden variation er et flydende arrangement hvor blomster og grene "flyder" på vandet i en lav flad container.
- Et arrangement kan også laves direkte på bordet uden container. Tørre grene lægges på bordet, og enkelte lave blomster – tørrede eller friske - sættes i oasis i en lille beholder imellem grenene.
- I et fad med lav kant kan man arbejde uden kenzan (fakir) ved at lade basis af grene og blomster støtte på skålens indvendige side og derefter krydse og støtte hinanden i højden i et opret arrangement.
- I en meget brugt variation, som hedder Morimono, er forskellige frugter og grøntsager i kombination med blomster og grene placeret i en flad container.
- Det kan også være en god ide at kombinere to arrangementer, f.eks. som et dobbelt arrangement i en høj og en lav container.

I dette afsnit vil jeg beskrive nogle af de mange variationer, som findes over Ikebanaarrangementer.

1

2

3

1. Miniature arrangement.
2. Rød bambus med orkidé.
3. Grøn bambus med brudeslør og japanske guld- og solvtråde.

Miniature Ikebana

I disse år er miniature Ikebana meget populært. Mange små vaser og beholdere kan bruges, som f.eks. en lille parfumeflaske, et snapseglass, et æggebæger, eller en mini glas- eller keramikvase. Det er kun fantasien, der sætter grænser. Mange forskellige små grene og blomster kan anvendes. De små arrangementer, ca. fem stk., sættes på en malet plade, en glasplade eller en lille skiferplade. Denne miniaturevariation egner sig vældig godt til et middagsbord, en reol eller en vindueskarm.

Det er kun fantasien, der sætter grænser

HAVEBLADETS ABC

AFHÆRDNING

Gradvis tilvænning til udendørsklimaet for en plante, der er fremavlet i væksthuse eller drivbænk.

AFPUDSNING

Fjernelse af visne blomster med henblik på at undgå selvsåning eller for at fremme yderligere blomstring.

BLOMSTERSTAND

En samling af blomster, der danner en helhed.

FYLDTE BLOMSTER

Blomster der har mange kronblade i mere end en enkelt bladdkreds.

KULTIVAR

En kulturform af en botanisk art. Kaldes også en sort. *Phlox paniculata* 'Starfire' - her er 'Starfire' betegnelsen for kultivaren eller sorten. Navnet sættes altid i halve anførselstegn.

KULDEPÅVIRKNING

Visse planter kræver om, at en del af hvileperioden skal ligge under en bestemt temperatur for at blomstringen kan finde sted.

MIKROKLIMA

Helt lokale klimaforhold, enten i kolonihaver eller i et bestemt område.

STANGSAKS

Normalt et 2-3 meter langt beskæringsværktøj som er velegnet til overskæring af grene, der er 2-3 cm tykke. Og som ellers ikke vil kunne nås. Saksens blade betjenes ved et vægtstangssystem eller snore og kan udskiftes med en savklinge eller et frugtplukningsaggregat. Saksen kan også fås batteridrevet.

DEN GRØNNE LINJE

Fra 1. december 2018 er **den grønne linje** åben **tirsdage kl. 9.30-12.30**. I dette tidsrum kan du ringe på **tlf. 38 28 87 50** og få en snak med Grethe Bjerregaard om problemer i haven og om planter og have i det hele taget.

Du kan også sende en mail til **gb@kolonihave.dk** med spørgsmål, kommentarer, sjove historier eller oplevelser. Du kan forvente svar på din mail i løbet af en uges tid. På DialogNet har du mulighed for at se havebladet som PDF-fil og på **www.kolonihaveforbundet.dk** kan du se seneste udgave af Havebladet.

GRÆSSER I KRUKKER

Græsser er dekorative planter og der er mange slægter/arter/sorter at vælge imellem. De er glimrende i store krukker, hvor de kan flyttes rundt efter behov. Husk at de skal have en hel del vand og næring for at udvikle sig tilfredsstillende.

STORE FUGLE KAN VÆRE EN PLAGE

Når store fugle som duer og lignende har set sig glad på dine nyspirede og nyplantede planter kan dækning med stofvæv eller insektnet være løsningen. Nettet sættes over buer af fx elektriskerrør. Stoffet lader vand trænge igennem og giver en lidt højere temperatur under dækket, så planterne udvikler sig lidt hurtigere.

VANDING OG GØDSKNING AF NYPLANTEDE BUSKE

Når du har plantet træer og buske skal jorden holdes jævnt fugtig hele tiden. Det kan være nødvendigt at vande i tørre perioder i et par år efter plantningen. Med hensyn til gødsning startes dette ikke før planternes rødder har fået fat og planten er begyndt at udvikle nye skud. Normalt gødes ikke før der er gået 14 dage til en måned efter plantning. Hvis der gødes før rødderne har fået fat kan de svides og planten svækkes.

TRYKIMPRÆGNERET TRÆ I HAVEN

Det er en god ide at lave hævde bede i haven men nok ikke så god en ide at bruge trykimprægneret træ til formålet. Det trykimprægnede træ holder måske nok længere end ikke behandlede træ, men det belaster miljøet og det er miljøfarligt affald. Brug af naturlige træsorter er naturvenligt og smukt at se på. Som tommelfingerregel kan du gå ud fra at det billigste træ også er det, der holder kortest tid. Gran, der er det billigste, skal du nok ikke regne med holder mere end ca. fem år mens robinie, der nok er dobbelt så dyrt, normalt holder over 30 år, når du bruger det til bede. Lærk ligger prismæssigt midt imellem de to yderpunkter og holder normalt 12-13 år.

i forbigarten...

Af Carsten Juul / Konsulent i Århuskredsen

PLANTEBEKLÆDT STOLPE

I en have er variation i plantevalg, brug af rumdelere, højdeforskelle og forskellige materialer med til at gøre den spændende. Her er valgt rådhusvin op ad en stolpe. Det giver en smuk højdevirkning samtidig med at rådhusvinen har en meget smuk høstfarve.

Man hører ofte, at der ikke er nær så meget fantasi blandt kolonisterne som tidligere. Det modbevises af disse billeder, som Carsten Juul har set på sine mange besøg i haveforeningerne. Se på dem, nyd dem og bliv inspireret.

GANGEN DÆKKET AF TRÆFLIS

Det må da siges at være effektiv genbrug af naturens egne materialer når gangen som her er dækket af træflis. Træflis dæmper lyden, beskytter jorden mod fordampning i tørt vejr, holder ukrudtet lidt på afstand og i fugtigt vejr bliver fodtøjet ikke snavset af jorden. Alt i alt kun gode egenskaber.

GRØN PORTAL

Portalen skærper nysgerrigheden efter at finde ud af hvad der mere gemmer sig i haven. Den grønne portal er måske ikke så hurtig at etablere, men når det lykkes giver det en meget smuk indgang.

KOLORIT PÅ TILVÆRELSEN

Det er umuligt at blive i dårligt humør når man kommer ind i denne farvestærke have.

NATURENS MATERIALER I BRUG

I en have kan man af og til være nødt til at gå hårdt til et træ eller helt fælde det. Så er det praktisk at bruge det igen i haven. Skulle man ikke have træet i egen have kan man jo være heldig at finde det i naturen.

SKULPTUREL SIDDEPLADS

Forfatterens kommentar til dette billede er: "Denne konstruktion har en uovertruffen effekt. 10,0 for det kunstneriske indtryk". Man kan ikke andet end være enig.

Mens vi venter på foråret

I væksthuset kan temperaturen nemt komme over 30 °C når solen skinner midt på dagen. Det får de tidligste planter til at reagere, de begynder at blomstre.

Af Jann Poulsen / Konsulent i Sydøstfyns kreds

1. Grønkål er dejlig at have stående i kolonihaven vinteren igennem.
2. Figen.
3. Klematis plantes dybere end den har stået i potten.
4. Buddleja sommerfuglebusk.

Abrikos og fersken er de første der blomstrer, snart kommer vinen og er der jordbær i pletter vil de også tidligt begynde at blomstre. Mange planter skal bestøves for at få frø, frugter og bær, i nogle tilfælde må kolonihaveejeren hjælpe til, især i lukkede rum som væksthuse.

Kunstig bestøvning

Bierne er ikke altid kommet frem når abrikos, fersken, nektarin og mandel blomstrer i væksthuset. Her er der ikke andet at gøre end at udføre kunstig bestøvning/befrugtning.

En metode er at plukke en blomst, pille kronbladene af og klemme resten af blomsten lidt sammen. Herved danner støvdragerne en lille dusk. Med denne dusk berøres støvfanget på de blomster man ønsker at bestøve.

En anden mulighed er at tage en fin, blød pensel. Penslen føres først til støvknapperne og derefter til støvfanget i samme blomst.

For vinstokke, og senere hen på foråret tomater, kan betstøvningen foregå ved at ryste planten når den blomstrer, gerne hver gang væksthuset besøges.

Vindbestøvning

Hos alle de lavtstående frøplanter er vindbestøvning det almindeligste. Det gælder nåletræer, græsser og rakettræer som hassel, birk, el samt eg og bøg, ligesom en stor del ukrudtsplanter. Støvkornene er lette og dannes i store mængder. Når vinden bevæger planterne falder støvet ud. Støvet bæres med vinden til det tidspunkt, hvor det rammer et passende støvfang. Luftrummet er stort og støvfangene små, derfor går en mængde støv til spilde. Når støvet er modent flyver det i store skyer gennem luften, til stor gene for personer som er modtagelige for bl.a. høfeber. Støvfangene er særligt bygget til at opfange forfløjne støvkorn. De har en meget stor overflade, som især kan ses hos græsserne.

For ikke at ødsle med støvet i dårligt vejr er støvknapperne indrettet sådan at de lukker sig når det fx. regner. Når støvknapperne atter bliver tørre åbner de sig igen.

Insektbestøvning

Planter, der benytter insektbestøvning, må have noget at lokke insekterne til med. Blomsterne har nogle kirtler som danner nektar. Disse kirtler kaldes nektarier. Nektar er en sukkerholdig væske som tiltrækker de fleste insekter. Bierne bruger nektaren til at lave honning af.

- Nogle planter har dårligt udviklede nektarier, det gælder skærmpalmerne herunder gulerod og kørvel. Her er det især fluerne der er interesseret i støvet.
- Hos andre plantearter er nektaren placeret så dybt nede at kun insekter med en meget lang snabel kan få fat i den. På sommerfuglebusken ses kun sommerfugle, og det skyldes at sommerfuglen har en passende lang snabel, som kan få fat i nektaren.
- Det er blomstens form der bestemmer tilgængeligheden af nektar. Derfor er det ganske specielle insekter, som ordner bestøvningen hos planter af samme art. F.eks. bestøves hvidkløver af den almindelige honningbi, medens rødkløver bestøves af humlebie. Rødkløver har et lidt længere kronrør end hvidkløver, og det passer lige til humlebie, som klarer bestøvningen. Blomster med svært tilgængelig nektar narres af og til for bestøvning, selvom de mister nektaren. F.eks. rødkløver, der har sin nektar i en lang spore, kan ikke bestøves af

honingbien. men bien kan bide hul i sporen og stjæle nektaren og så sker der ingen bestøvning. Men bien får nektar som kan blive til honning med hjem til boet.

- Blomsternes duft har også stor betydning for at lokke insekterne til. Duften kan komme fra nektar, men det mest almindelige er at duften kommer fra særlige kirtler eller celler.
- Hos roser indeholder kronbladene en duftende olie, som virker tiltrækkende. Der er meget stor forskel på duften hos de forskellige blomster. Ligeledes er der meget stor forskel på hvilke lugte insekterne bliver tiltrukket af. Der findes blomster som kun vil have besøg af insekter, der lægger deres æg i gødning eller ådsler. Gad vide hvordan disse blomster lugter.
- Farven på blomsterne bruges også som lokkemiddel for at tiltrække insekter. Når blomsten er ung og uberørt er farverne klare og fine. Senere, når befrugtningen har fundet sted, falmer blomsterne.

Selvbestøvning

De fleste ærteblomstrende, som bønner og ærter, er selvbestøvende. Bestøvningen har fundet sted, når blomsten åbner sig.

Fremmedbestøvning

Fremmedbestøvning forhindrer degeneration på grund af indavl. Den bedste garanti mod selvbestøvning er hos planter, der har enkønnede blomster. Hos melon er det tydeligt at se forskel på han- og hunblomsterne. Hunblomsterne har en tydelig frugtknude. I væksthuse eller hvis melonerne dyrkes i mistbænk er det som regel nødvendigt at hjælpe til med bestøvningen ved at tage en hanblomst og bestøve hunblomsterne. Hos asparges er planten enten han- eller hunplanter. Det samme hos pil. Gæslingepil er hanplanter,

medens hunblomsterne sidder på andre træer og ikke syner af meget. Denne fordeling kaldes særbo eller tvebo fordi blomsterne bor hver for sig på forskellige planter.

Sambo eller enbo er med han- og hunblomster på samme plante som hos fx troldhassel.

Under blomstringen ses hunblomstens røde trådformede støvfang stikke frem fra knoppen.

Foråret er en travl tid både for naturen og kolonihave-ejeren

Hvordan med befrugtningen

Når et insekt er blevet lokket til blomsten søger den efter nektar eller pollen, måske begge dele. Den kan ikke undgå at røre ved blomstens støvdragere. Støvkornene fra disse blomster er ujævne, ret tunge og klæbrige. De hænger fast på insektet og bliver dermed ført fra blomst til blomst. Insektet kommer i berøring med støvfanget og nogle støvkorn vil sætte sig fast. Er det støvkorn af den rigtige slags er bestøvningen sket. Næste fase i generationsskiftet bliver befrugtningen.

Figen er speciel

Her sker bestøvningen ved at små hvepse udvikler sig i nogle frøanlæg. Når hvepsene klækkes inde i det sækformede frøanlæg sker parringen straks, hvorefter hannerne dør. Det er meget forståeligt at hannerne er blinde og vingeløse, hvorimod hunnerne er veludviklede. Når hunnerne trænger ud af figerne passerer de hen over et bælte af de nu åbne hanblomster, så hvepsene er pudrede med blomsterstøv, når de trænger ind i nydannede frugtanlæg. Bestøvningen bliver sikret. Hvepsene lægger nu æg i et antal af frøanlæggene. Verden over er der uhyre mange figenarter (*Ficus* arter) og det menes at hver art har sine specifikke hvepse til bestøvning. Her i landet findes ingen hvepse der kan bestøve figner, derfor udvikles frugtknuderne uden bestøvning, de er frøløse. Blomsterstandene udvikler sig i bladhjørnerne, dels på den yderste del af fjorgammelt ved, dels sommeren igennem på de nye, unge skud. Frugterne på sommerskuddene må som regel overvintre og eventuelt modne efterfølgende sommer. Det lykkes bedst i væksthuse.

DEN KNOLDEDE SOLSIKKE

Af Mia Stochholm / Indehaver af urtehaver.dk

Fra november måned og vinteren igennem kan der høstes sprøde, velsmagende jordskokker

Jordskok bærer det botaniske navn *Helianthus tuberosum*, der betyder knoldet solsikke. Dens nære slægtskab med solsikken ses dels på bladene, dels de kraftige stængler og de små, gule solsikkelignende blomster, der pryder de blomstrende sorter i sensommeren. Begge planter tilhører kurvblomstfamilien ligesom salat, julesalat, skorzoner og mange blomster som morgenfrue og *Tagetes*.

Jordskok er en sund og meget nem plante at dyrke, den angribes stort set ikke af sygdomme og skadedyr. Knoldene har et højt indhold af C-vitamin, K-vitamin og sukkerstoffet inulin og giver en særlig lækker og nøddeagtig smag til supper og iblandet en kartoffelmos.

En ven for livet

Tager man først jordskokker ind i sin have skal man være bevidst om, at det er en ven for livet medmindre man er meget omhyggelig med at fjerne alle knolde hvert år. Planten trives i fuld sol i alle jordtyper, blot de ikke er ekstremt lerede eller sandede. Man kan enten dyrke den som enårig, hvor den flyttes rundt i sædskiftet i køkkenhaven eller som flerårig, hvor man tildeler den et fast bed, hvor den må brede sig. Et bed

med flerårige jordskokker holdes lettest ved at have græs omkring, som slås, så jordskokkerne ikke breder sig for voldsomt. Når den dyrkes som flerårig graver man blot op, hvad man skal bruge uden at være for grundig med at fjerne alle knolde. Ulempen ved denne dyrkning er, at knoldene bliver mindre og mindre, jo flere der er om at konkurrere om pladsen. Fordelen er, at man kun skal etablere bedet én gang og ikke skal bekymre sig om at få høstet alle knoldene.

Dyrkning som kartofler

Dyrkes jordskokker i køkkenhaven kan de dyrkes som

kartofler, dog kræver de ikke hypning. Knoldene kan sættes fra december til marts, blot jorden er bekvem. De lægges i 15 cm's dybde med en afstand på 30-40 cm i rækken. Fordelen ved at dyrke jordskok som enårig er, at knoldene bliver større og dermed lettere at rengøre. Ulempen er, at man skal være meget omhyggelig med at få gravet alle knoldene op hvert år, da de ellers kan blive et ukrudtsproblem, akkurat som hvis ikke man får høstet alle sine kartofler. Jordskokker ligger blot længere nede i jorden end kartofler og kan derfor være svære at grave op, hvis de kommer op som ukrudt i et bed med en anden afgrøde. Jordskokker skal ikke gødes med andet end jorddække (staudetoppe, græsafklip eller visne blade), hvis jorden tidligere har været vedligeholdet med kompost. Knoldene er vinterhårdføre og kan høstes fra november og vinteren igennem når det er småt med andre friske grøntsager fra haven.

Læggemateriale

Hvis ikke man kender nogen, der dyrker jordskokker, som man kan få lidt af, kan man bruge dem, der sælges i supermarkederne, hvis det er en sort, man synes om. Vælg de rundeste og mindst knudrede knolde til læggemateriale, da det giver afkom, der er lettere at rengøre. Der findes flere sorter af jordskokker, som varierer i tidlighed, farver, form og plantens udseende. Knoldene kan have lys kartoffelfarve til mørkerød og nogle er mere aflange og med mange udvækster og andre mere runde og mindre knortede. Hvis man først har fået fat i en sort, der danner store knolde uden for mange udvækster, så skal man holde fast i den, da den er lettere at rengøre. Endelig varierer sorterne i vækstform fra 80 cm til over to meter høje, hvoraf kun nogle blomstrer.

Efterhånden som
rodfrugternes
sprødhed
aftager kan man
glæde sig over
jordskokkerne, der
kan hentes direkte
i jorden og er friske
hele vinteren
igennem.

Dyrkning hele året i mistbænk

Af Mia Stochholm / Indehaver af urtehaver.dk

En mistbænk er et lille højbed med et skrånende vindue over, som giver samme effekt som et væksthuis. Den kaldes også en drivbænk, og som navnet antyder anvendes den primært til at drive/ forkultivere småplanter i. Forspiring i en mistbænk foregår hovedsagligt fra marts til maj, så størstedelen af året står den tom og kan bruges til at strække sæsonen. Afgrøderne i mistbænken er nemlig hele tiden lige ét skridt foran køkkenhaven.

Vinter i mistbænken

Når tiden for den første nattefrost nærmer sig er de fleste køkkenhave- dyrkere på stikkerne for at nå at få de sidste afgrøder i hus eller dækket med fiberdug, så de ikke ødelægges af frosten. Det er især de grønne blade som salat, persille, bladbeder, knoldfennikel, bladselleri og spinat, der bukker under først med salat som den første. Disse planter kan graves op med rod og placeres i mistbænken, hvorefter de vil stå frostfrisk og holde sig en til to måneder længere, end de ville gøre på friland. Sarte krydderurter som rosmarin, laurbær, timian og andre planter, der ikke tåler for meget vand ved rødderne om vinteren vil også nyde godt af at få vinterasyl i mistbænken.

Forår i mistbænken

Hvis man putter møg og halm i bunden af bedet i mistbænken vil det udvikle varme når det omsættes, så jorden hurtigere bliver klar til såning. Mistbænken har dog også en effekt med ren jord alene. Fra midt eller sidst i marts kan man begynde at forspire kål, salat og knoldfennikel i mistbænken evt. med et dække af fiberdug ved

udsigt til nattefrost. Planterne kan sås tæt i rækker hvorefter de plantes ud som barrodsplanter uden afhærdning. Det er en let måde at forspire på, da man hverken skal anskaffe såjord, spirebakker eller være særlig omhyggelig med vanding, da jorden er let at vande op og ikke tørrer så let ud som jorden i små spirebakker.

Hvis ikke al pladsen bruges til forspiring kan man også sætte 4-5 stk. af de allerførste kartofler, en enkelt spidskål og forhåbentlig er der overvintrende vinterløg, persille og vårsalat til høst.

Sommer i mistbænken

I maj måned tynder det ud med udplantningsplanterne og der bliver varmt i mistbænken, hvis ikke den står åben hele døgnet. Blot få timer med fuld sol og lukket låg kan tage livet af planterne. De højere temperaturer og ikke mindst de gode læforhold i en mistbænk gør det muligt at dyrke mere eksotiske afgrøder som melon, chili og basilikum, og en squashplante vil også udvikle sig betydeligt bedre under disse forhold end på friland.

Efterår i mistbænken

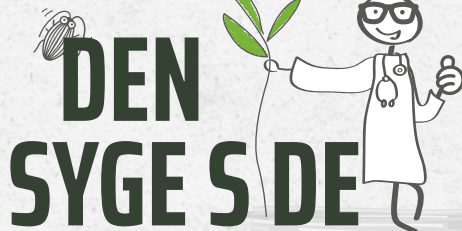
Sidst på sommeren kan man så vårsalat, vintersalat, dild, vinterportulak og rucola og sætte vinterløg i mistbænken. Det er små planter, der ikke fylder ret meget, men som er meget velkomne når de kommer frem på tidspunkter, hvor det er småt med grønt.

Med en mistbænk er det muligt at strække ydersæsonerne, så der kan høstes friske grøntsager langt hen på vinteren og tidligt på foråret.

1. Midt i april sørger en overvintret persille, vinterløg og vårsalat for dagens grønne drys.
2. Én squashplante er rigeligt i en mistbænk. Den bliver betydeligt større end på friland, sætter tidligere frugt og er meget produktiv.
3. Når alt andet er hvidt af frost og sne kan man stadig finde grønt i mistbænkene.

DEN SYGE SIDE

BITTERRÅD (ÆBLER)

IAGTTAGELSE: Cirkelrunde, brune, indsinkne læsioner på overhuden af æbler under lagringen men også imens æblerne stadig sidder på træet. Der ses små svampepustler i koncentriske cirkler på overfladen af læsionerne. Undertiden kan der udvikles kræftsår ved grunden af frugtgrene.

ÅRSAG: En svamp (*Glomerella cingulata*) trænger ind i frugten gennem overhudens korkporer.

HVAD KAN DER GØRES: Fjern straks inficerede æbler.

HINDBÆRBILLE

IAGTTAGELSE: Hos hindbær, brombær og loganbær er det stængel og rankefrugt der angribes. Modne frugter har udtørrede partier i stilkenden. Når larverne er fuldt udviklede er de ca. 8 mm lange og cremehvide med lysebrune tegninger på ryggen. I begyndelsen gnaver larverne nederst på bærrerne, senere gnaver de i den indre kerne. Når bærrerne er høstet og lagt i en skål kan man ofte se larverne kravle rundt. I daglig tale kaldes det: Orm i hindbær.

ÅRSAG: Hindbærbillen lægger æg på blomsterne fra for- til midtsommer.

HVAD KAN DER GØRES: Det er meget vanskeligt at bekæmpe hindbærbillen og det kan ikke tilrådes. Ved at plante efterårsbærende hindbær kan man undgå orm i hindbær da de først blomstrer efter midtsommer. Sorten 'Autumn Bliss' kan anbefales.

KARTOFFELKRATERRÅD

IAGTTAGELSE: Efter optagelse af kartoflerne udvikles der små skadede partier, der er let indsinkne og med tydelige rande. Overfladen på kartoflen kan blive let rynket og pergamentagtig tør. Kartoffler der er angrebet rådner, bliver våde, svagt blegrode og efterhånden mørke. Der er ingen synlig svampevækst at se. Hvis man lægger kartofler med kraterråd får man enten ikke noget udbytte eller en meget dårlig og sparsom høst.

ÅRSAG: Det er svampe der forårsager kartoffelråd. Navnet på den ene svamp er *Phoma exigua* var. *foveata* og den anden *Phoma exigua* var. *exigua*.

HVAD KAN DER GØRES: Undgå at beskadige kartofler ved optagning. Det er vigtigt at undersøge kartoflerne jævnligt under hele opbevaringsperioden. Er der kartofler med symptomer, skal de straks kasseres.

KRYDSORD

Hvis du løser krydsordet og sender løsningen på ordet med spørgsmålstegnet til Kolonihaveforbundet, enten til mailadressen info@kolonihave.dk eller på postadressen **Smedeholm 13 C, 2. th, 2730 Herlev**, deltager du i lodtrækningen om tre præmier, der består af et gavekort på 300 kr. til et havecenter.

Løsningen skal være Kolonihaveforbundet i hænde senest den 1. februar 2019. (vi er kun ude efter ordet med spørgsmålstegnet).

Løsningen i Havebladet nr. 3/2018 er KORSOR.

Vinderne

1. Peter Engel, Nyborg
2. Gurli Westphal, Sønderborg
3. Ida Møllerup, Virum

Alle 3 vindere får snarest deres gavekort tilsendt.

Vind gavekort til plantecenter!
Værdi: kr. 300,-

Hvad hedder Mormors kolonihavehus?

4 2018	LEGE- TØJ	STED- ORD	RED- SKAB	MUND- LIG	500	TRÆ	KEND- BOGST.	FOR- NAVN	ANB.	PERIODE	BON
PLANTE											6
ILT		LEVER MIND- SKE	5		ORGANI- SATION STYR				RUM KORT		
MEDIE- HUS	7		FATTIG SLÅ				ORDNET DRIK	9			
?					2	BEDER					
INSTRU- MENT				FOODSLAG TYSK ÆG				1	PÅLÆG		GRØNT OMRÅDE
SPILE				TÆNDT FOR- ENING				DIGT SØLV			8
500			4				GUD			HOT	
TRÆER				FOR- KERT				3			

MOSELUND FESTIVAL

- EN HAVEFESTIVAL MED STOR SUCCES

Mange aktiviteter for både børn og voksne.

1. Orkestret Full Size Render i fuld gang med sin koncert ved festivalen.
2. Der var mange festivaldeltagere som her både liggende, siddende og stående.

Haveforeningen Moselund i Aarhus Vest har for 4. gang gennemført Moselund Festival med 300-400 deltagere og musikalsk underholdning af hele otte orkestre.

"Og det er vel at mærke helt vores egen festival - ikke et offentligt arrangement", fortæller en af medarrangørerne, Torben Tiedemann, der selv er musiker.

"Vi havde i forvejen en stærk tradition for fællesskab i vores haveforening med 153 haver, men så også behovet for at tænke nyt i forhold til at holde liv i foreningstanken. Heraf opstod ideen om at lave en festival, som kunne sætte fællesskabet, sammenhængskraften og nye bekendtskaber i centrum på en ny og mere tidssvarende måde".

Moselund Festival 2018 løb af stablen lørdag den 18. august med deltagelse i år af 8 orkestre, heraf et børneorkester samt andre aktiviteter for børn, så som guldgravervask og ansigtsmaling. "Et sådant arrangement kræver naturligvis et stort forarbejde, men vi har nogle

helt fantastiske frivillige kræfter herude", fortæller Torben Tiedemann. "Der er jo også tænkt på de voksne. Foruden musikken kan man nyde hjemmelavet mad, der sælges mosebryg i baren og i år var festivalen udvidet med en Reggae-kro, som har vist sig at være en stor succes".

Der er gratis adgang til festivalen for medlemmer, deres familie og venner, og hele arrangementet bliver forberedt og gennemført af en stor del af haveforeningens medlemmer, hvor nogle arbejder med pladsen, nogle med udsmykning, andre med maden, baren, scenen og meget mere.

"Vi arbejder meget bevidst med en flad struktur, så ansvaret for de enkelte områder ligger ude hos de frivillige omkring projektet. Det gør de fordi, det er af afgørende betydning at legen, fantasien, kreativiteten og medejerskabet er i højsædet - ellers dræber vi lysten til at udvikle og skabe glæde ved arrangementet", understreger Torben Tiedemann.

Moselund Festival er blevet en succes. Og der er ingen tvivl om, at festivalen skaber glæde, fællesskabsfølelse og styrket sammenhængskraft. "At vi så i tilgift oplever øget engagement i alle de øvrige aktiviteter i vores skønne haveforening er jo bare en fantastisk glædelig udvikling", slutter Torben Tiedemann.

NÅR DU ØNSKER ADRESSE-ÆNDRING

Hvis du ønsker at ændre adresse, så du modtager Havebladet i din postkasse i haven, er det din bestyrelse, du skal tale med. Det er din bestyrelse i haveforeningen, der ændrer adresser i Foreningsportalen.

HAR DU NOGET PÅ HJERTE?

Har du noget på hjerte, som du mener kan være af generel interesse for alle kolonister, er du velkommen til at komme med et indlæg i Havebladet under rubrikken Dit synspunkt. Indlægget må ikke være på mere end 3600 anslag inkl. ordmellemlinier mv., det må ikke være personrelateret og det vil ikke blive kommenteret.

Hvis indlægget bringes og det er for langt forbeholder redaktionen sig ret til at forkorte.

Af Preben Sørensen / Kredsformand,
Sønderjyllands kreds

VÆRD AT BESØGE

Når Kolonihaveforbundets konsulenter mødes en gang om året er faglige besøg en væsentlig del af programmet. Disse besøg kan man følge i Havebladet. Denne gang fortælles om besøg i en planteskole, en vingård og et par haveforeninger.

KLOSTERMOSEN KOLONIHAVEFORENING

Klostermosen Kolonihaveforening er placeret centralt i Helsingør og her bød Susanne Rasmussen velkommen. Foreningen fylder 50 år i 2018 og har 29 haver på mellem 400 og 285 m². Der må bygges hus på op til 40 m². Der er indlagt vand og flere har indlagt el. Årlig leje er 3000 kr. ekskl. el. Klostermosen er en god, traditionel haveforening med fine huse og haver.

Af Hans Preisler / Konsulent i Nordvestsjælland's kreds
Foto Grethe Bjerregaard

NÄRLUNDA KOLONIHAVEFORENING

Kolonihaveforeningen Närlunda ligger i Helsingborg, 20 minutters sejlads med færge fra Helsingør. Karl Erik Finnmand, formand for foreningen (og p.t. næstformand i Kolonihaveforbundet i Sverige) og hans kone bød på kaffe og kager mens Karl Erik fortalte om Närlunda kolonihaver. Foreningen er grundlagt i 1932 og har 120 haver à 400 m² og der må højst bygges et hus på 40 m². 63 af haverne har fået indlagt el. Kloakeringen består af sivebrønde, men der er derudover et stort fælleshus og en separat toiletbygning. Havelejen er 4.000 sv. kroner om året og der er ledige haver. En smuk haveforening med flotte haver og huse og med flere grønne fællesarealer.

Haveforeninger i Helsingborg

I Hele Helsingborg findes der 16 haveforeninger der alle ligger på kommunal jord. Byrådet i Helsingborg har vedtaget at 13 af de 16 haveforeninger skal nedlægges, da arealerne skal bruges til byudvikling. Sverige har ikke en kolonihavelov, der beskytter haverne mod nedlæggelse, det kan byrådet suverænt bestemme. Men der rejste sig forståeligt nok en proteststorm mod beslutningen, så foreløbig er sagen udskudt og skal undersøges nærmere.

KELLERIS VINGÅRD, KVISTGÅRD

Kelleris Vingård drives af Søren Hartvig Jensen og hans hustru Susanne. I år 2000 blev kommerciel vindyrkning tilladt i Danmark og i 2001 blev de første 1000 stokke af sorten 'Ronda' plantet. Senere er arealet udvidet og omfatter nu 4.200 stokke med 7 sorter, hvoraf den røde 'Ronda' er størst med 3.600 stokke og de øvrige 6 sorter f.eks. den røde 'Regent' og 'Leon Millot' og de hvide 'Ortego', 'Solaris', 'Zalas Perla' og 'Phönix' fordeles på de resterende 600 stokke. Vinstokkene vil sædvanligvis give druer efter 3 år og de dyrkes normalt i 35-40 år, men de kan blive langt over 100 år. Vinarealet omfatter 1.3 ha med 6 km espalier, og der kan produceres fra 6.000 til 11.000 flasker årligt. Vingården er ideelt placeret på en sydøstvendt skråning godt beskyttet af læhegn og beliggende tæt på Øresundskysten, Krogerup Højskole og kunstmuseet Louisiana.

Underjordisk vineri

I 2007 blev vineriet, der er placeret underjordisk i en kælder, åbnet. Der drives traditionelt vineri med gæring i åbne kar, håndomrøring og lagring i nye egetræsfade fra Frankrig, Amerika og Ungarn.

Vinene hedder Utopia

Vil man have vin af den højeste kvalitet sker 10 % af arbejdet i vineriet, mens det afgørende er de 90 % af arbejdet der består af pasning i marken med beskæring, trimning og udtynding af bladmassen m.v. De anvendte sorter giver mange side- og topskud og det er afgørende, at der hele tiden trimmes og udtyndes, ellers ender det hele i blade og ingen vinklaser. Vinene fra vingården hedder Utopia og er opkaldt efter et projekt, som i starten kunne virke som Utopia men som nu er veletableret og i fuld drift. Vinene kan købes via nettet og grupper kan efter aftale få en rundvisning på stedet.

SPLENDOR PLANTESKOLE JONSTORP

Splendor Planteskole ligger i Jonstorp nord for Helsingborg og ejerne er nogle af foregangsmændene indenfor E-plantesystemet, der er en økonomisk forening ejet af de tilknyttede planteskoler. Den blev grundlagt i 1961 og var i 70'erne toneangivende indenfor detailplanteskoler. I 1991 omlagdes driften og blev til Splendor Plant AB ejet af brødrene Nils, Sven og Bo Andersen, som er tredje generation på stedet. Arealet er fra 5 ha i starten nu oppe på 90 ha. Sammen med 70 medarbejdere producerer de omkring 2 millioner planter årligt spændende over hele feltet fra prydtæer over frugttræer og –buske til roser og andre prydbuske, enten i krukker og potter eller barrodede. Man producerer selv 60 %, resten importeres især fra Tyskland. Det meste (98 %) sendes fra dag til dag med egne lastbiler over hele Sverige, men man eksporterer også til Danmark, Finland, Norge og Tyskland. Omsætning ca. 96 mill. svenske kr.

Visioner

Sven Andersen fortalte om stedet, historikken og fremtidsplanerne, herunder bl.a. forædling af en remonterende, rodægte rose der er hårdfør men alligevel overvintres indendørs i væksthuse om vinteren. Planteskolen har et udbygget vandingsanlæg, der på varme dage bruger 1500-2000 m³ vand. Visionen er at producere uden kemikalier (kunstgødning og pesticider) og forbruget er nu faldet med 50 % på to år. I stedet satses der på at give jordens svampe og bakterier de bedste levebetingelser så planternes livsvilkår og immunitet optimeres. I denne sammenhæng er Roundup den rene gift for mikrobiologien, det viser egne målinger tydeligt. Man producerer selv sin egen kompost og vi fik demonstreret planteskolens eget udviklede anlæg til produktion af "kompostte", et epokegørende anlæg baseret på ny tænkning og nye produktionsmetoder. Udover kompost udsås der i vidt omfang dækafgrøder i forskellige blandinger med op til 10-12 sorter. Det giver mad til mikroorganismer og regnorme, som er alfa og omega i projektet. Dækafgrøderne nedmuldes med tallerkenharver, jorden pløjes højest hvert 4. år. Virksomheden har åbent fra marts til december.

SKAL MIT EJERSKAB TIL KOLONIHAVEHUSET TINGLYSES?

Et blad i tingbogen er en slags registreringsattest på huset, som viser, hvem der ejer huset, og om der er pant i huset.

Når man køber et kolonihavehus, er der normalt ikke krav om, at ejerskabet skal tinglyses. Dermed adskiller disse køb sig fra køb af hus, sommerhus eller ejerlejlighed. Kolonihavehuse kan således skifte ejer mange gange, uden at disse ejerskifter registreres andre steder end i købsaftalerne.

Tinglysning ved finansiering af køb

Det er som oftest først, når en køber får brug for at optage lån til finansiering af købet, og banken forlanger sikkerhed i form af et pantebrev, at køber skal have tinglyst sit ejerskab (adkomst) til huset. Når adkomsten er tinglyst, kan pantebrevet tinglyses på huset, og banken har fået den fornødne sikkerhed.

Når der først én gang er tinglyst adkomst på huset til en ejer, skal alle kommende ejere af huset også tinglyse deres adkomst selv om disse ejere ikke har noget at bruge denne registrering til. Det er først, når huset rives ned, at adkomsten slettes i tingbogen.

Kontroller om huset er tinglyst

Vi vil derfor kraftigt opfordre til, at særligt købere, men også alle ejere, af kolonihavehuse går ind på www.tinglysning.dk og undersøger, om der er tinglyst noget på netop deres hus. Dette skal du gøre i tre forskellige situationer.

1) Første gang der tinglyses adkomst

Hvis der aldrig er blevet tinglyst adkomst på huset, og køber har behov for dette, skal køber kontakte en landinspektør, som skal placere huset på grunden. Herefter oprettes et såkaldt underblad til den samlede haveforenings blad i tingbogen. Dette skyldes, at der er tale om huse på lejet jord, hvor havelodderne ikke er selvstændigt matrikulerede.

2) Der er tinglyst adkomst til nuværende ejer

Køber skal sørge for at få tinglyst et skøde, som giver ham eller hende adkomst til huset. Dette sker digitalt og som regel relativt hurtigt. Køber kan få hjælp til tinglysningen hos en advokat eller anden boligrådgiver. Kolonihaveforbundet tilbyder at stå for tinglysning af skøder i de ovennævnte situationer. Vi tager kr. 1.875,00 i honorar inklusive moms. Hertil kommer tinglysningsafgiften. Kontakt os på jura@kolonihave.dk.

3) Der er tinglyst adkomst til en anden end den nuværende ejer

Her er det nødvendigt for den nuværende ejer at få bragt adkomsten i tingbogen i orden således, at han eller hun selv ender med at stå som ejer. Det kan være en lang og dyr proces, især hvis den registrerede adkomst ligger

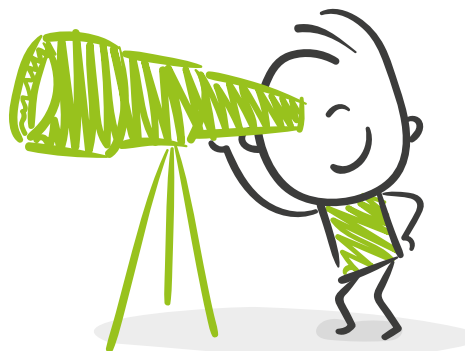
langt tilbage, og ejer ikke kan få kontakt til den registrerede ejer og eventuelle mellemliggende ejere. I nogle tilfælde kan der være dødsboer involveret, hvor arvingerne skal kontaktes og boet skal genåbnes, for at tinglysning kan gennemføres. Det er den nuværende ejers ansvar at sørge for, at adkomsten til den nuværende ejer genoprettes i tingbogen og at betale omkostningerne til det. Er der mellemliggende ejere, bør omkostningerne fordeles imellem de pågældende ejere, hvis der i øvrigt kan opnås enighed om det. Hvis kæden af ejerforhold op til nuværende ejer kan etableres, og de nødvendige oplysninger kan fremskaffes, kan tinglysning som regel gennemføres med begrænsede omkostninger. Kan det af den ene eller anden grund ikke lade sig gøre at gennemføre tinglysning, må den nuværende ejer kontakte en advokat og få hjælp til at opnå ejendomsdom.

Tingbogen viser om der er gæld i huset

Udover ejerskabet viser tingbogen, om der er gæld i huset. Til tider har godtroende købere af kolonihavehuse efter købet konstateret, at huset er behæftet med et tinglyst lån optaget af den tidligere ejer. Hvis den tidligere ejer ikke betaler ydelserne på lånet, kan den nye ejer risikere, at långiver gør udlæg i huset for den tilbageværende gæld. Efter udlægget kan långiveren kræve huset solgt for at få dækket sit krav.

Er der tinglyst pant til en tidligere ejer, skal pantet aflyses med den registrerede ejers hjælp og for dennes regning. Kan dette ikke lade sig gøre, er nuværende ejer henvist til at få det mortificeret via en advokat.

BETRAGTNINGER FRA EN KONGRES

Så har jeg også prøvet det. At være delegeret og deltager på en kongres i Kolonihaveforbundet. Udover at have haft nogle spændende og udbytteride dage hvor jeg mødte en masse nye, søde, rare og engagerede mennesker, står jeg tilbage med 2 indtryk, der har sat sig.

For det første oplevede jeg en form for "dem og os" holdning hos nogle delegerede. Det var som om deres opfattelse af Forbundet/Hovedbestyrelsen/Forretningsudvalget er, at Kolonihaveforbundet er, om ikke fjende, så i hvert fald modstander. En opfattelse jeg på ingen måde deler. Jeg ser mig som en del af Kolonihaveforbundet, og jeg ser Hovedbestyrelsen som vores repræsentanter, der er valgt til netop at varetage og fremme vores interesser og derfor er udstyret med kompetencer til at tage forskellige beslutninger på vores vegne. Som i alle demokratiske forsamlinger er det selvsagt ikke sikkert at alle er lige glade for alle beslutninger, men de er nu engang udtryk for en grundig og seriøs behandling, hvor alle interesser har haft mulighed for at argumentere. Det gør ikke ledelsen til fjende eller modstander, at den tager beslutninger, der er vedtaget af et

flertal. Det er naturligvis helt legitimt at tage ordet på kongressen og argumentere imod disse beslutninger, men der er altså stor forskel på en kritisk og en negativ holdning.

Den anden oplevelse fik en, synes jeg, meget uheldig udgang, nemlig at oprettelsen af en Klageorganisation faldt til jorden. Det var for mig en stor overraskelse og endnu større skuffelse, for jeg mener virkelig, at det er et godt forslag. Sidste kongres vedtog at Hovedbestyrelsen skulle udarbejde et forslag til en Klageorganisation i forbundsregi, og der er arbejdet med dette i 3 år. Der har i perioden været nedsat et specielt udvalg til at foreslå strukturen i en sådan Klageorganisation, og derefter er forslaget, efter grundigt forarbejde, vedtaget i Hovedbestyrelsen med næsten enstemmighed. 1 stemme var imod. Fair nok. Men da forslaget kommer til afstemning er der flere af Hovedbestyrelsens medlemmer, der stemmer imod, og forslaget er dermed bare én stemme fra at blive vedtaget. Det fyldte og fylder mig med undren, og resultatet må give anledning til en diskussion i Hovedbestyrelsen. Hvad skete der, og hvorfor var det at kæden hoppede af? Og ikke mindst: hvordan forhindrer vi, at det sker igen?

Jeg håber virkelig at

Hovedbestyrelsen til næste kongres genfremsætter forslaget. Det vil måske fremme en vedtagelse at man endnu grundigere undersøger, hvor mange konfliktsager, der er og hvad vil det koste, og bedre får argumenteret hvilken hjælp, det vil være for foreninger og medlemmer, at det er folk med kolonihavekendskab, der afgør tvister og derudover er hurtigere, mere effektive, mere kompetente og i den grad billigere end det bestående retssystem.

Til slut en opfordring til Hovedbestyrelsen, kredsbestyrelserne og øvrige medlemmer om at øge antallet af indlæg i Havebladet for bedre at kommunikeret deres arbejde og holdninger ud. Ikke mindst i lyset af, at der de næste 3 år skal arbejdes med opbygningen og en deraf mulig ændring af vores organisation. Jeg ved, det er et stort arbejde, men jeg er sikker på, at mange misforståelser kan undgås, hvis medlemmerne ved mere om hvad der foregår og forhåbentlig deltager i debatten.

Mange hilsner og tak for en ellers god kongres.

**Claus Høyer
H/F Rosen**

Amager d. 18. september 2018

* Dog ikke personrelaterede. Indlæggene vil ikke blive kommenteret. Afkortning kan være nødvendig.

Vi har
modtaget følgende
åbne brev

KØBENHAVNSKE KUL

Åbent brev til

- Overborgmester Frank Jensen
- Borgmester for Teknik og Miljø
Ninna Hedager Olsen
- samt til medlemmerne
af Københavns
Borgerrepræsentation

Den gamle kolonihaveforening Vennelyst fra 1892, som er beliggende i starten af Kløvermarksvej, står rigtigt højt på turisternes liste over steder i København der absolut må besøges.

I øjeblikket kan de mange besøgende fra alverdens lande imidlertid blive vidne til et usædvanligt og nedslående syn. Midt imellem de mange små, omhyggeligt passede prydhaver og huse i foreningen på Kløvermarksvej, ligger der nu flere tilgroede haver med forfaldne havehuse på. Det samme gælder i Haveforeningen Frem i Sydhavnen, der også er en af de gamle haveforeninger med små, bevaringsværdige haver.

Det eskalerende forfald i Vennelyst

skyldes ikke, at der ikke er rift om kolonihaverne. Interessen er stor og ventelisten lang, men Københavns ældste kolonihaveforening er kommet i lidt af en katepine og har efterhånden befundet sig i denne situation i flere år. Uden egen skyld og uden reelt at kunne gøre noget ved det igangværende forfald.

I 2011 blev der udstedt nye lejekontrakter til samtlige Københavns Kommunes haveforeninger under Kolonihaveforbundet. Udstederen var på kommunens vegne, Københavns ejendomme. Her blev vilkår som bebyggelsesgrad på max 15 % og status som sæsonhave med overnatningsmulighed, generelt fastlagt for alle foreninger i Københavns Kommune.

Men to københavnske kulturperler er i forlængelse heraf endt i en dybt frustrerende situation, hvor man ikke kan behandle og udstede byggetilladelser, fordi reglerne ikke er afklaret.

Det har nemlig efterfølgende vist sig, at der er opstået en intern uenighed i Københavns Kommune, om hvorvidt forvaltningsafdelingen Københavns ejendomme som er udlejer, overhovedet kan udstede disse vilkår i lejeaftalen.

Det kan set udefra ligne en teknikalitet, men for kolonihaveforeningerne betyder denne interne uenighed mellem forvaltningerne i Københavns Kommune, at man står i en fastlåst situation. Ønsker om ombygning og nybygning af småhuse har i flere små haveforeninger nu stået i stampe i 3 år.

Det manglende forhandlingsresultat er særligt problematisk for de to gamle haveforeninger HF Frem og HF Vennelyst, hvor man reelt har haft et uofficielt byggestop nu i 3 år. Fordi man her er afhængige af, at man fortsat har dispensation fra nogle af de generelle byggregler.

Både hos Frem og Vennelyst er der tale om gamle, klassiske haveforeninger med haver og huse i "amagerhyldeformat". Her har man altid været afhængige af tilpassede lokale byggregler, der med kommunens stiltiende samtykke gav de gamle foreninger dispensation fra de generelle regler.

De generelle regler indebærer en bestemmelse om 2½ meter til skel. Det kan give god mening i en kolonihave med lodder på 400 kvadratmeter. Hvilket er størrelsen på haverne i mange nyere foreninger i København. Men i HF Vennelyst og HF Frem er der typisk

TURPERLER I KNIBE

tale om havelodder på mellem 70 og 100 m². Nogle er endda endnu mindre. Læg dertil at lodderne ofte er alt andet end kvadratiske, så byggeskellet kommer man hurtigt tæt på.

Skulle man i Frem og Vennelyst overholde reglerne om 2½ meter til skel og en bebyggelsesprocent på 15 %, ville man kun kunne få et meget lille skur midt i den lille frimærkehave. Næppe mange af de charmerende gamle huse, der er vokset ud af kolonihavefolkets frodige fantasi i løbet af de sidste 125 år og elsket af turisterne, ville kunne leve op til de standarder, og vil i givet fald være ulovlige.

At give byggetilladelse til nye haveejere, der vil bygge nyt eller restaurere forfaldne huse, er under de vilkår en halsløs gerning. Så det hele står som sagt stille på tredje år i HF Frem og HF Vennelyst.

Kolonihaveforbundet har som lejer af grundene i disse 3 år ført forhandlinger med Københavns Kommune for at finde en løsning. Et nyt sæt byggerregler, der kan tilgodese, at også haveforeninger som HF Vennelyst og HF Frem kan eksistere i fremtiden.

Disse forhandlinger har frustrerende nok endnu ikke ført til et resultat.

Sagen er i virkeligheden enkel.

Bestyrelserne i de to foreninger har brug for at få afklaret fremtidens regler og få bekræftet

- at de dispensationer fra aftalen i 1992 stadig gælder,
- at de fremtidige regler tilpasses ud fra lokale vilkår som giver byggeri på små grunde mening.

Således at bestyrelserne igen med god samvittighed kan vejlede og godkende projekter fra medlemmer, der ønsker at vedligeholde eller ombygge husene på deres små grunde.

I de to haveforeninger HF Frem og HF Vennelyst venter nye ejere af forfaldne huse og haver, utålmodigt på at kunne komme i gang med et hyggeligt kolonihaveliv.

De ansvarlige borgmestre og de ansvarlige politiske udvalg i Københavns Kommune (Økonomiudvalget og Miljø og Teknikudvalget), opfordres kraftigt til at vise, at de vil stå på mål for de små folkelige oaser i byen, som kolonihaverne vitterligt er.

Heldigvis kræver det kun en rask beslutning og beredvillighed fra Københavns Kommunes side, at få færdiggjort forhandlingerne og få en aftale med Kolonihaveforbundet på plads.

Kom så i gang, venner!

I forlængelse af dette åbne brev indbydes I hermed til at vi i fællesskab arrangerer en rundvisning i Vennelyst, så I ved selvsyn kan konstatere, hvordan det står til. Vi giver en kop kaffe på fællespladsen bagefter.

Med venlig hilsen

HF Frem
Uno Heldmann
Formand
kontakt@hf-frem.dk

HF Vennelyst
Kurt Arend Hansen
Formand
formand@hfvennelyst.dk

SØNDERBORG

STORE SOLSIKKER

Haveforeningen Sundsmark i Sønderborg havde i forbindelse med sin årlige lystfest, en konkurrence om den største solsikke. Her ses vinderen, drengen Lukas, foran solsikken på 2,86 meter, som han har dyrket i sin onkels have i haveforeningen.

Preben Sørensen

KØBENHAVN Ø

NY AFFALDSSORTERINGSPLADS

Mange kolonister var søndag d. 9. september samlet for at indvie Haveforeningen Fremtidens nye affaldssorteringsplads.

Det udvidede fliseareal, med et flot hegn omkring, er kreeret professionelt af et af medlemmerne i foreningen, Jan Bahnsen (th.), som på billedet af formanden, Jørgen Ullman, får overrakt en erkendtlighed for hans store indsats. Det er en god fornemmelse at være med til at hjælpe klimaet på vej.

Jørgen Ullman

ALLERØD

HJERTESTARTER TIL H/F GRØNDAL

H/F Grøndal, Allerød, tog imod invitationen fra Hjertereforeningen om at deltage i den årlige Landsindsamling. Udsigten til, som tak, at modtage en gratis hjertestarter med udvendigt skab havde vakt medlemmernes interesse. Betingelsen var, at foreningen som gruppe skulle dække 30 indsamlingsruter, og med 37 gåede ruter kom vi i mål. Hjertestarteren er registreret i hjertestarter.dk og fuldt funktionsdygtig til gavn for foreningens medlemmer og borgerne i nærområdet.

Torben Juul Eriksen, formand

SILKEBORG

KAN DU SLÅ DEN?

Blot for at visse hvor lang en mælkebøttes pælerod kan blive.

**Anna-Grete Rasmussen,
Kolonihave,
Rønnebærvej 12,
Silkeborg**

RØDOVRE

KOLONIHAVE-KUNSTSKATTEJAGT

Fra 17. august til 3. september var der kolonihave-kunstskattejagt i Sommerhuskolonien ABC i Rødovre. Ud af foreningens 512 haver havde ca. 50 samtidskunstnere sat værker op i 8 haver. Du kan læse en anmeldelse af udstillingen her: <https://kunsten.nu/journal/ses-vi-paa-morbaerstien/> Udstillingen er desværre slut for i år, men vi håber, at Sommerhuskolonien fortsat vil være arrangør for kommende års kunstskattejagter til stor glæde for besøgende udefra.

Iben Sandra Svensson

KOLONIHAVEFOBUNDET ØNSKER TILLYKKE

HILLERØD

HAVESELSKABET FREDERIKSBORG AF 1919 FYLDER 100 ÅR

I anledning af vores 100 års jubilæum er der reception lørdag den 16. marts 2019 mellem kl. 10 - 14 i Fælleshuset, Trollesmindealle 22, 3400 Hillerød.

Bestyrelsen

HOLSTEBRO

H/F STORAAEN FYLDE 60

Søndag d. 16. september fejredes officielt at H/F Storaen 1958 havde 60 års jubilæum d. 6. juni 2018. Det skete ved et åbent hus arrangement i tidsrummet kl. 14-16. Omkringliggende naboveje, haveforeninger i Holstebroområdet og samarbejdspartnere var inviteret til fejringen der omfattede kagedyst og underholdning ved Altamira Studio Teater.

Jørn Valentin, sekretær

ROSKILDE

ROSKILDE HAVESELSKAB HAR FEJRET 100 ÅRS JUBILÆUM

Lørdag d. 28. juli 2018 fejredes Roskilde haveelskabs 100 års jubilæum i H/F Granly. Fejringen indledtes med hjemmeværnsorkester og der var taler af henholdsvis Roskildes borgmester Joy Mogensen og Kolonihaveforbundets forbundsformand Preben Jacobsen. 12.30-16.00 var der musik og dans i teltet med Peter Avnstrup Band, Kim Larsen Jam Band og der var linedans. For børn og barnlige sjæle var der hoppeborg, ballonmand, ansigtsmaling og tryllekunstner ligesom en brandbil og brandmænd kom på besøg med opvisning og brandhjelme. Hele arrangementet sluttede kl. 16. Længe leve kolonihaverne ved Roskilde Haveelskab.

Bestyrelsen

VARDE

H/F KÆRHAVEN FYLDER 40

Kolonihaveforeningen Kærhaven, Kærvej 1, 6800 Varde, bliver 40 år næste år. Vi har et enkelt par, Per Ørum Sørensen og hustru, som har haft have fra starten.

Lone Palludan Christensen

SILKEBORG

H/F MARIENLUND FEJREDE 100 ÅRS JUBILÆUM

Kolonihaveforeningen Marienlund 1918 i Silkeborg fejrede den 4. august sit 100 års jubilæum med en reception i haven. H/F 1918 er én af tre foreninger beliggende ved Gudenåen der bærer samme navn. Vejret var fantastisk og musikken blev leveret af Det Hule Host. Festtalen blev holdt af viceborgmester Søren Kristensen, der lovede fuld støtte til kolonihavebevægelsen i Silkeborg. På billedet ses foreningens formand, Bjarne Lomborg, modtage hilsner fra Kolonihaveforbundet samt Midtjylland Kreds, overbragt af kredsformand Peter Rønning-Bæk.

Med venlig hilsen

Peter Rønning-Bæk

www.kolonihavermidtjylland.dk

ÅBYHØJ

H/F OLDJORDEN HAR FEJRET 100 ÅRS JUBILÆUM

D. 25. august 2018 fejrede H/F Oldjorden sit 100 års jubilæum med over 100 tilmeldte medlemmer.

Bestyrelsen

SØBORG

H/F VOLDLY HOLDT 90 ÅRS JUBILÆUMSRECEPTION

D. 17. august fyldte H/F Voldly 90 år. Det blev fejret ved en reception med et glas og lidt snacks/snak kl. 15.00-18.00 i Fælleshuset.

Bestyrelsen

KØBENHAVN S

H/F BREDEGRUND FYLDE 90

Vi er en lille forening på blot 16 haver, men hvilke haver. Den dejligste plet midt i byen. D. 1. juli 2018 fyldte vi 90 år.

Anita Dydal

FRITIDSHUSE

Skal du have bygget nyt kolonihavehus eller fritidshus, eller skal du have renoveret det hus du allerede har, så kontakt os.

Kongelundshusene®
er høj kvalitet til
ATTRAKTIVE PRISER

KONGELUNDSHUSENE APS

Toftegårdsvej 9 · 4622 Havdrup
T: 40 15 70 09 · mail@kongelundshusene.dk

WWW.KONGELUNDSHUSENE.DK

Kolonihavehuse & Bjælkehytter

Danmarks
største
sortiment
kolonihave-
huse

Model Vorsø 2

14,5 m², 44 mm kraftige bjælker.

Komplet byggesæt bestående af bundramme, væg i massive bjælker 44 mm, trægulv, spær, tagbrædder, sternbrædder, vinduer og døre samt diverse lister. Vinduer leveres med termoruder, sprosseramme, beslag, greb og lås.

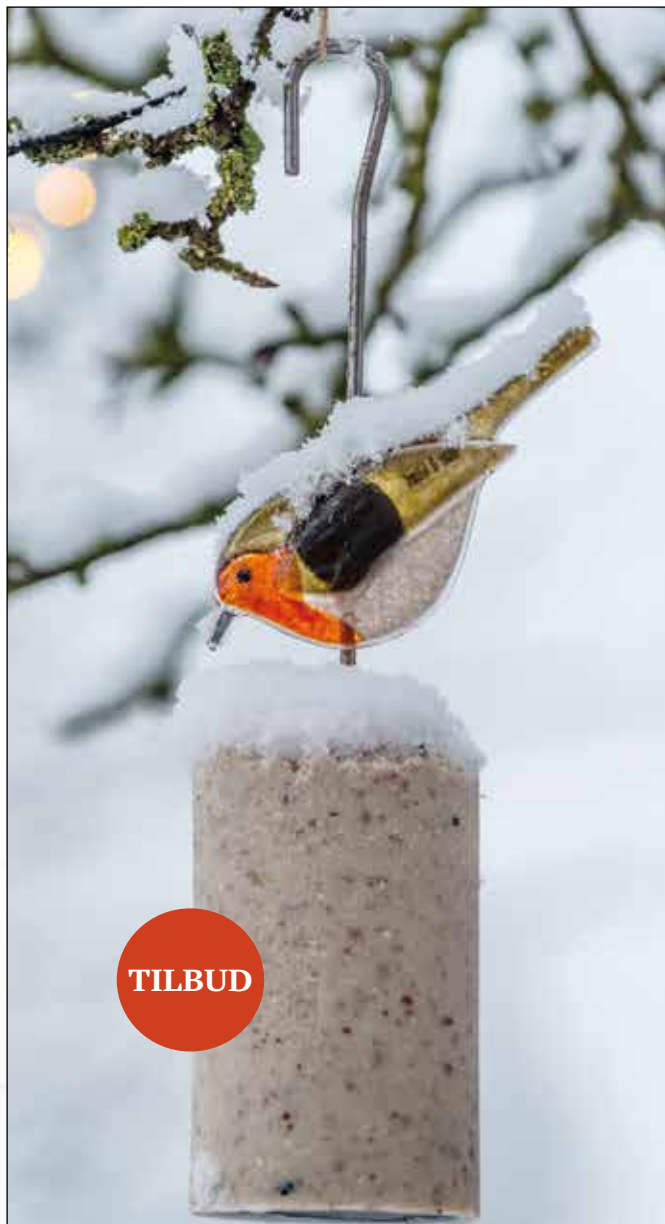
Nu kun kr. 27.200,- inkl. moms og lev.

Byggeværktøjet er uanset, skal, monteringsvej, tegnbekræftning, fundament, isolering og montage.

KONTOR & UDSTILLING: BYTOFTEN 10 - 5580 LANGESKOV - TLF. 70 23 15 51 - MAIL: NYNORM@NYNORM.DK
UDSTILLING: HÅNDVÆRKSVEJ 82, 4000 ROSKILDE (åbent alle dage, dog kun bemandet torsdag 9.30 - 14.00)

nynorm
SIDEN 1975

WWW.NYNORM.DK

TILBUD

"FUGLEFRYD"

ER GODT NYT TIL HAVEN

Vælg imellem 15 forskellige Fugle
Pr. stk. fra kr. 315,- Fri fragt ved køb over kr. 600,-

Få 2 stk. gratis Vivara fedtsøjler
med i købet (værdi kr. 82,-)

Tilbuddet gælder til og med 31.12.2018 og kun hos
glasogglimt.dk

Dansk kunsthåndværk i særklasse
- håndlavet i Rold Skov

- Vær din egen arkitekt og byg hvad du drømmer om.
- Vi leverer alle typer hytter og huse som selvbyg, medbyg eller totalentreprise.
- Mere end 650 kvalitetshuse leveret siden 2003.
- Få udarbejdet et gratis og uforpligtende tilbud

www.birkedalhuset.dk · Tlf. 2420 6009

Tagpapdirect

SHINGLES TAGPAP

Vores shingles tagpap udnytter innovativ teknologi til at forbedre shingles' præstationer med mindre vægt.

Alle shingles tagpap er produceret, så det giver en overlegen holdbarhed og fleksibilitet. Holdbarhed mindst 40 år alt efter forhold.

Kun 216,- pr. pakke.

(3 m2 pr. pakke, som dækker 2,5 m2)

Fås i flere forskellige farver.

Sort

Grøn

Rød

www.tagpapdirect.dk

Tlf: 70 23 15 51 - E-mail: salg@tagpapdirect.dk

STORT UDVALG!

I BRUGTE:

stalddøre med termoruder
terrassedøre
dobbelt terrassedøre
yderdøre
indvendige døre
termovinduer
glaspartier
energitermoruder
nye og brugte
radiatorer

Vi foretager også reparationer, montering af døre, vinduer, terrasser og udestuer. Endvidere udfører vi havearbejde, træfældning og flisearbejde m.m.

Herluf Christensen

Herstedøstergade 25
2620 Albertslund

Tlf. 2442 3860

hcgennyg@mail.dk

Åbent alle dage efter aftale
- også weekend og aften

- ✦ Fantastiske priser på kvalitetsfrø
- ✦ Gratis fragt ved køb over 30 kr
- ✦ Blomsterfrø
- ✦ Grøntsagsfrø
- ✦ Heirloom og økologiske frø
- ✦ Kvalitets-haveredskaber
- ✦ Andre lækre haveartikler
- ✦ Super kundeservice

Lynhurtig levering
Gode priser

www.need4seed.dk
Industrivej 3A tv.
5500 Middelfart

Brug koden "HB3" og få 15% rabat i 2018

GANLØSE

Fritidsbyg ApS

Kolonihavehuse & sommerhuse

Besøg vore prøvehuse
i Ganløse

På adressen:
Måløvvej 99 – Ganløse

Vi giver også gerne tilbud
ud fra egne tegninger

Råhus opstillet:	Indv. materialer til færdiggørelse:	Råhus indv. materialer og montering:
12,0 m ²	kr. 56,000	kr. 12,200
20,0 m ²	kr. 81,400	kr. 17,890
28,0 m ²	kr. 105,000	kr. 38,400
31,5 m ²	kr. 119,580	kr. 39,400
36,0 m ²	kr. 126,200	kr. 42,600
40,0 m ²	kr. 133,800	kr. 46,200
40,5 m ²	kr. 133,800	kr. 43,500
45,0 m ²	kr. 147,200	kr. 48,900
57,0 m ²	kr. 180,900	kr. 57,500
6,0 m ² skur	kr. 21,400	
9,9 m ²	kr. 27,400	

Mellem kl. 17-18

Tlf. 4818-3753

Biltelefon 4020-3753

Korskær 4, Ganløse, 3660 Stenløse

www.ganlosefritidsbyg.dk

Alle priser er incl. 25% moms.
Alle modeller kan laves med loft til kip. hems.
Nøglefærdige huse, indhent tilbud.
Vinduer og døre med termoglas lavenergi
Tag: Gitterspær 15°. B6 etemit. sort
100 mm mineraluld.
3/4x4" profilbrædder, plastfolie.
Væg: 2x4" tømmer. Vindpap.
1x5 profilbrædder, plastfolie.
Gulv: 2x5" tømmer. 100 mm mineraluld
Vindpap. 22mm spånplade.

Der er flere gode grunde til at vælge et hus fra
GANLØSE FritidsByg:

- NYHED! Punktfundament er med i prisen
- Gulvstrøer er overfladeben, 5x5" 2x5"
- Indskud er trykimprægneret
- Stolpekonstruktion 4x4" 2x4"
- Udvendig beklædning: 1x5" profilbrædder, trykimprægneret
- Alle vinduer er oplukkelige, DVK-mærket
- 100 mm isolering i HELE huset, mere efter ønske
- Vinduer og døre kan flyttes efter deres ønske – vi bygger gerne efter Deres tegning
- Indvendig beklædning: 3/4x4" profilbrædder, indv. kvinta og plastfolie indv. glatte døre
- Gulvbrædder eller klikgulv til merpris af 195.00 m²
- 44 års erfaring med kolonihavehuse og sommerhuse.
- NYHED! Vinduer og døre med termoglas/fabriksmalet
- Merpris for ekstra isolering i sommerhuse

NYHED: Nu også Sibirisk lærk mod merpris

Vi kommer ikke på Fyn og i Jylland

Kolonihavehuse & Bjælkehytter

Model Gotland 16

15,2 m², 40 mm kraftige bjælker.
Komplet byggesæt med vinduer og dør.
Før kr. 23.900,-

Nu kun kr. 22.500,- inkl. moms og lev.

Model Hornbæk

24 m² + 9 m² veranda, 70 mm kraftige bjælker.
Komplet byggesæt med vinduer og dør.
Før 77.400,-

Nu kun kr. 75.900,- inkl. moms og lev.

DESIGN DIT EGET KOLONIHAVEHUS

- eller vælg mellem en af vores mange standard modeller.

Design dit eget drømmehus fra kun 1.600,- kr. pr. m² eller vælg imellem mere end 100 færdige råhuse og hytter på vores hjemmeside www.nynorm.dk. Vi tilbyder også rådgivning og hjælp til byggeplaner.

Model Copenhagen FÆRDIGMONTERET

Har du en drøm om en ny bjælkehytte, men ikke ønsker at montere selv, så kan vi tilbyde færdig montering.

I prisen vil være inkluderet montering af hytte på byggeherrens fundament, isoleringssæt til væg og tag inkl. isoleringsmateriale, shingles tagpap og malede vinduer m.m.

Kun kr. 299.800,- i 70mm

RING og hør nærmere.

Danmarks
største
udvalg i kvalitets-
kolonihave-
huse

Vidste du at
5.800
Danske boligejere har
handlet bjælkehytter hos
Nynorm de seneste
år

Alle er umalet byggesæt med termoglas eller 1 lag glas, ekskl. montage sæt, tagbeklædning, fundament og isolering.

nynorm
SIDEN 1975

KONTOR & UDSTILING: BYTOFTEN 10 - 5550 LANGESKOV - TLF. 70 23 15 51 - MAIL: NYNORM@NYNORM.DK
UDSTILLING: HÅNDVÆRKERVEJ 82, 4000 ROSKILDE (åbent alle dage, dog kun bemannet torsdag 9.30 - 14.30)

WWW.NYNORM.DK

Kongresår 2018

Tak for i år og på gensyn

Dette nummer er sidste udgave af Havebladet 2018. Vi glæder os til at vende tilbage med første nummer af Havebladet i begyndelsen af april 2019.

KOLONIHAVEFORBUNDETS HJEMMESIDE

På Kolonihaveforbundets hjemmeside, www.kolonihaveforbundet.dk finder du mange oplysninger om kolonihavelivet. Du har også mulighed for at se Havebladet som PDF-fil på DialogNet.

SLUT MED OMDIRIGERET POST

PostNord lukker for midlertidig adresseændring. Det betyder, at du ikkelængere kan få din post dirigeret videre til haven med mindre at afsender sætter din haves adresse på din post. PostNord forklarer ændringen som et led i deres omstilling, hvor de kun bruger adresser og adresseændringer fra CPR-registret, som er det officielle adresseregister i Danmark.

FIND DIT MEDLEMSNUMMER (KUNDENUMMER)

Hvis du skal bruge dit medlemsnummer, finder du det til højre ved dit adressefelt bag på Havebladet hvor det dog kaldes kundennummer. Du skal bl.a. bruge nummeret når du vil logge på DialogNet.

SEND ET PAR ORD

Har jeres forening jubilæum? Har et af jeres medlemmer jubilæum? Er der noget, I gerne vil fortælle andre kolonister om? Så send et par ord enten pr. e-mail til info@kolonihave.dk eller pr. post til

Kolonihaveforbundet
Smedeholm 13 C, 2. th.
2730 Herlev

500-600 anslag i alt er fint.